

การศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทาง
การศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF DEVELOPMENT OF SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING FOR CHILDREN
DURING A TRANSITION FROM KINDERGARTEN TO PRIMARY 1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Curriculum and Instruction

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1
โดย	น.ส.รัตนมน เกษจุฬาศรีโรจน์
สาขาวิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธุ์ พูลพัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิริติ คุวานนท์)

รัตนมน เกษจุฬาศรีโรจน์ : การศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และ
 สังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียน
 ประถมศึกษาปีที่ 1. (A STUDY OF DEVELOPMENT OF SOCIAL AND
 EMOTIONAL LEARNING FOR CHILDREN DURING A TRANSITION FROM
 KINDERGARTEN TO PRIMARY 1) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ยศวีร์ สายฟ้า

การวิจัยแบบผสมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการ
 เรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียน
 ประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร และ(2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพ
 การจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้น
 เรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร ตัวอย่าง
 ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขต
 กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสำรวจการ
 ปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กประถมศึกษา และ(2) แบบสัมภาษณ์
 ครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

ครูมีการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมด้าน
 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.39$) รองลงมาคือ
 ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ($M = 4.42, SD = 0.47$) ด้านการ
 ชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ($M = 4.41, SD = 0.39$) และด้านการ
 เป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ($M = 4.28, SD = 0.36$) อยู่ในระดับมาก และครูมี
 ปฏิบัติงานที่ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการจัดบรรยากาศ
 การเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระน้อยที่สุด ($M = 4.03, SD = 0.44$)

สาขาวิชา ประถมศึกษา

ลายมือชื่อนิติต

ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6183876927 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORD: TRANSITION SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING

Ratanamon Katechulasriroj : A STUDY OF DEVELOPMENT OF SOCIAL AND EMOTIONAL LEARNING FOR CHILDREN DURING A TRANSITION FROM KINDERGARTEN TO PRIMARY 1. Advisor: Asst. Prof. YOTSAWEE SAIFAH, Ph.D.

The objectives of this mixed-methods research were (1) to study practices of Social and Emotional Learning (SEL) process for children in the transition period to Primary 1 from 4 types of schools in Bangkok and (2) to compare practices of SEL process for children in the transition period to Primary 1 from those schools. The research samples were 302 first grade teachers from those schools. Research tools included (1) survey of practices promoting SEL for primary students and (2) teacher interviewing.

The research results showed that teachers' practices to improve SEL in the area of interaction between teachers and students reached the highest level ($M = 4.54, SD = 0.39$); the area of observation and evaluation of student's SEL progression ($M = 4.42, SD = 0.47$), direct teaching to promote students' learning and adjustment ($M = 4.41, SD = 0.39$) and being a role model for students ($M = 4.28, SD = 0.36$) in the high level; and in the area of arranging independent learning atmosphere in the lowest level ($M = 4.03, SD = 0.44$).

Field of Study: Elementary Education

Student's Signature

Academic Year: 2019

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ และคำปรึกษาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ และแรงผลักดันในการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จีระพันธ์ พูลพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติ คุวานนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาประถมศึกษา และคณาจารย์สาขาวิชาอื่นๆ ในคณะครุศาสตร์ ที่ได้ให้ความรู้ คำปรึกษา และคำชี้แนะในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ รวมถึงให้คำแนะนำในการแก้ไข จนสามารถนำเครื่องมือไปใช้ได้อย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณครูผู้ให้ข้อมูลในวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาในการแบ่งปันประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ สาขาวิชาประถมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และคอยเป็นกำลังใจให้กันและกันเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณครอบครัว และคุณชวัล จอมคำสิงห์ ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจในการเรียนปริญญาโท และการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รัตนมน เกษจุฬาศรีโรจน์

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามการวิจัย.....	10
3. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	10
4. ขอบเขตการวิจัย.....	11
5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
1. รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 (Transition to primary school).....	15
2. การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning).....	27
3. กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก.....	34
4. ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร.....	39

5. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	43
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
5. การนำเสนอข้อมูล.....	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม สำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคมของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	80
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะ	89
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	96
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	104
ประวัติผู้เขียน.....	109

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 2.1 ความแตกต่างทางการศึกษาของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาล สู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1	16
ตาราง 2.2 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ทาง อารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก	32
ตาราง 2.3 ข้อมูลหลักการสำคัญในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอย เชื่อมต่อทางการศึกษา และทักษะที่เด็กต้องเรียนรู้ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียน อนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1	37
ตาราง 3.1 แนวคิดการเลือกตัวอย่าง	45
ตาราง 3.2 ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของข้อคำถาม	49
ตาราง 3.3 การสัมภาษณ์ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด	50
ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของครูและโรงเรียนจำแนกตามสังกัดโรงเรียน	59
ตาราง 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทาง อารมณ์และสังคม ในภาพรวมของครูจำแนกตามสังกัดโรงเรียน	63
ตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคม ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก	67
ตาราง 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคม ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	70
ตาราง 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคม ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ	72
ตาราง 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคม ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว	75
ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคม ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก	78

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	42
ภาพ 4.1 โมเดลแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม.....	79

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (transition) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผ่านจากการศึกษาในระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่ง (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์และกมลทิพย์ นิ่มธราวุธ, 2561) รอยเชื่อมต่อที่สำคัญรอยเชื่อมต่อหนึ่งคือรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากรอยเชื่อมต่อช่วงระยะนี้เป็น การเปลี่ยนแปลงสำคัญในชีวิตของเด็กอนุบาล ความสำเร็จในการเปลี่ยนผ่านระหว่างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาดังกล่าวไม่เพียงส่งผลต่อการปรับตัว ต่อสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ใหม่ในโรงเรียนสำหรับเด็กในระยะสั้นเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการ เรียนรู้และประสบการณ์ของเด็กในระยะยาวอีกด้วย (Fabian & Dunlop, 2006) นอกจาก รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีผลโดยตรง ต่อเด็กแล้ว ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาภาคบังคับที่เด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทุกคนต้องได้รับ โดยการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลและประถมศึกษามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน อาทิ จุดเน้นของหลักสูตร แนวการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดเวลาเรียน รวมถึงการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

หากกล่าวถึงช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยสำคัญที่สามารถส่งเสริม และช่วยพัฒนาให้เด็กมีทักษะซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการปรับตัวในวัยรอยเชื่อมต่อ โดยจากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พบว่าการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กแบบองค์รวม (whole-child development) โดยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรปฐมวัยสำหรับนักเรียน อายุ 3-6 ปีนี้ จะมุ่งพัฒนาพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กใน 4 ด้าน ได้แก่ (1) พัฒนาการด้านร่างกาย เน้นการพัฒนาในเรื่องของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก การรักษาสุขภาพอนามัยและความ ปลอดภัยของตนเอง รวมถึงการควบคุมอวัยวะในการเคลื่อนไหวร่างกาย ทั้งการวิ่ง การเล่น เป็นต้น (2) พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เน้นการส่งเสริมสุนทรียภาพ การเล่น คุณธรรมจริยธรรมรวมถึง การแสดงออกทางอารมณ์ การสะท้อนความรู้สึกของตนเอง และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (3) พัฒนาการด้านสังคม มุ่งพัฒนาในเรื่องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม การมีวินัย มีส่วนร่วม และบทบาทในสังคม รวมไปถึงการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้แนวทางแก้ไขความขัดแย้ง

และการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น และ (4) พัฒนาการด้านสติปัญญา มุ่งเน้น พัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร การคิดเชิงเหตุผล การตัดสินใจแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และ เจตคติในการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) เมื่อพิจารณาหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 จะพบสาระสำคัญที่สะท้อนความพยายามในการเตรียมเด็กอนุบาลให้มีความพร้อมในการก้าวผ่านช่วง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้อย่างราบรื่น โดยจัดสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม และอารมณ์ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กในช่วงวัยนี้ แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมทักษะดังกล่าวในหลักสูตรปฐมวัย ยังเป็นเพียง การส่งเสริมการสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กอนุบาลโดยกว้าง ไม่มีการระบุเป้าหมายที่ชัดเจน ในการพัฒนาความสามารถหรือทักษะกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ จิตใจให้กับเด็กในช่วงวัยดังกล่าวอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กที่อยู่ในช่วงการปรับตัว สู่รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สำหรับหลักสูตรระดับประถมศึกษา เมื่อพิจารณาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะพบสาระสำคัญที่มุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาตามมาตรฐานการเรียนรู้ และช่วยพัฒนาให้เกิดสมรรถนะที่สำคัญ อาทิ สมรรถนะในการสื่อสาร โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือ ในการทำความเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้การสื่อสารในการแก้ไขปัญหา รวมถึงเลือกใช้ วิธีการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สมรรถนะในการคิด เน้นไปที่การคิดอย่างเป็นระบบ สร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณเพื่อนำไปสู่ทักษะในการตัดสินใจ เพื่อตนเองและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะในการแก้ปัญหา มุ่งหวังให้เด็กสามารถนำความรู้ และความคิดมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักความถูกต้อง และคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะในการใช้ ทักษะชีวิต สามารถนำกระบวนการและความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิต เรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้จัก ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงในสังคม สมรรถนะในการใช้เทคโนโลยี โดยเน้นให้เด็กสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาตนเอง รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หากวิเคราะห์จุดเน้น ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จะพบการสอดแทรกการปลูกฝังและ ส่งเสริมการสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคมอยู่ในหลักสูตรดังกล่าวจริง แต่ยังไม่มีความชัดเจน เท่าที่ควร โดยเฉพาะในส่วนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่เด็กต้องเผชิญรอย เชื่อมต่อทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้เอง การเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงจำเป็นต้องส่งเสริม

ให้เด็กเกิดทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งทักษะดังกล่าวจะช่วยเด็กให้ก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ สารสำคัญที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเพียงการสอดแทรกการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมลงไปในมาตรฐานของรายวิชาต่างๆ โดยเน้นไปที่สมรรถนะการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการรับรู้ตนเองเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น รายวิชาภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ ความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน รายวิชาคณิตศาสตร์ มาตรฐาน ค 6.1 มีความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และการนำเสนอ การเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์และเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ป.1/1 ใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ป.1/3 ใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐาน ส2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ป. 1/2 ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) มาตรฐานดังกล่าวที่กล่าวไปข้างต้นนี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มุ่งเน้นให้เด็กมีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น แต่เมื่อพูดถึงความสามารถในการตระหนักรู้และจัดการอารมณ์ของตนเอง การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หรือการเข้าใจความคิดความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่เกิดจากการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม และช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาไปได้ นี้ จะพบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มีจุดเน้นในการส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าวมากเพียงพอ

ด้วยความแตกต่างกันระหว่างจุดเน้นของหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับอนุบาลและประถมศึกษา เด็กในช่วงวัยนี้ต้องเผชิญกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้าน ยกตัวอย่างเช่น การปรับตัวต่อประสบการณ์ใหม่ที่เด็กต้องพบ อาทิ สถานที่ เพื่อน ครู และแนวทางในการเรียนรู้ เป็นต้น การปรับตัวด้านร่างกาย ทั้งการเติบโตทางกายภาพและทางชีวภาพ รวมถึงพัฒนาการด้านความรู้สึก การแสดงออกทางพฤติกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและบุคคลอื่นอีกด้วย การปรับตัวด้านสังคม ในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและครู การปรับตัวด้านวิชาการทั้งในแง่ของเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีปริมาณและมีความซับซ้อนมากขึ้นและในแง่ของกระบวนการหรือรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความเป็นทางการมากขึ้น และการปรับตัวต่อความคาดหวังจาก

ตัวเด็กและผู้ปกครอง เป็นต้น (ยศวีร์ สายฟ้า, 2557; Margetts, 2007) โดยการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลต่อกระบวนการทางการศึกษาและการเรียนรู้ในอนาคตของเด็กคนที่สามารถปรับตัวได้มีแนวโน้มว่าจะสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ดีในระบบโรงเรียน แต่ในทางกลับกันเด็กที่ไม่สามารถปรับตัวในวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้จะเกิดความรู้สึกไม่มั่นคงและความยากลำบากในการใช้ชีวิตในระบบโรงเรียนในระยะยาว (Fabian & Dunlop, 2007)

การก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ประถมศึกษาปีที่ 1 จึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ผู้ปกครอง และครูต่างคาดหวังและมีจุดมุ่งหมายในการช่วยเหลือให้เด็กสามารถผ่านรอยเชื่อมต่อไปได้ด้วยดี แต่ในทางกลับกันถ้าหากเด็กไม่สามารถปรับตัวก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษานี้ได้ ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อเด็กในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ด้านทัศนคติในการเรียนรู้และการทำงานในอนาคต โดยผลของการปรับตัวต่อทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกนี้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของเด็ก ถ้าหากไม่สามารถปรับตัวต่อปัจจัยเหล่านี้ได้ ก็จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนรู้และการมาโรงเรียนเป็นเรื่องยากและอาจทำให้เกิดทัศนคติต่อต้านการเรียนรู้ โดยทัศนคติดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่ออนาคตในระยะยาวของเด็กอีกด้วย (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และกมลทิพย์ นิ่มคราวัช, 2561) ทัศนคติในการเรียนรู้นี้ยังมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับผลกระทบในด้านต่อไป ได้แก่ ด้านวิชาการ เนื่องจากถ้าหากนักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้หรือโรงเรียนแล้วนั้นก็มีความเป็นไปได้ที่จะไม่ประสบความสำเร็จในด้านวิชาการเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่มีทัศนคติที่ดีในการเรียนรู้ โดยงานวิจัยของ Evans, Borriello and Field (2018) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กกลุ่มที่ไม่ประสบความสำเร็จในการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาว่ามีพัฒนาการในด้านวิชาการในระดับต่ำ และยังไม่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาการอ่าน และทักษะทางคณิตศาสตร์ นอกจากนี้ความล้มเหลวในการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ถือเป็นประสบการณ์รอยเชื่อมต่อแรกๆ ในชีวิตของเด็ก ยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาครั้งถัดไปในชีวิตอีกด้วย (Hirst, Jervis, Visagie, Sojo, & Cavanagh, 2011)

ทักษะที่มีความสำคัญและมีส่วนช่วยในการปรับตัวในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะทางวิชาการและวิธีการเรียนรู้ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติตามกติกาและการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การรับผิดชอบต่องาน และความสามารถในการเข้าใจการอ่าน การเขียนและการคำนวณ อีกหนึ่งทักษะสำคัญคือ ทักษะทางอารมณ์และสังคมซึ่งหมายถึง ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการพึ่งพาตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกันผู้อื่น ทักษะในการสื่อสาร และทักษะการจัดการอารมณ์ตนเอง (National Institute of Education Singapore, 2018; Fabian & Dunlop,

2007; Department of Health and Human Service, 2019) โดยทั้ง 2 ทักษะดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม (social emotional competencies) ที่สามารถจำแนกได้เป็น 5 สมรรถนะ ดังต่อไปนี้ สมรรถนะการตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) ซึ่งเป็นการรู้จักและสามารถระบุอารมณ์ จุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาของตนเองได้ สมรรถนะการจัดการตนเอง (self-management) เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองทั้งการควบคุมภายใน เช่น การควบคุมอารมณ์และความเครียด ตลอดจนการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เช่น การแสดงออกถึงความมีวินัยและความกระตือรือร้น การตั้งเป้าหมายในชีวิต และทักษะในการบริหารจัดการชีวิต เป็นต้น สมรรถนะการตระหนักรู้สังคม (social awareness) เป็นความสามารถในการรับรู้ เข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น รวมไปถึงการยอมรับความแตกต่างหลากหลายของสังคม วัฒนธรรม และเคารพในความแตกต่างหลากหลายของผู้อื่น สมรรถนะทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) หมายถึงความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ต่อบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคมบริบทของตนเอง รวมถึงความสามารถในการสื่อสาร ร่วมมือกับผู้อื่น ทั้งในการทำงานและการต่อรองเพื่อแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making) ซึ่งเป็นความสามารถในการตัดสินใจต่อตนเองและสังคมโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรม ความปลอดภัย และบรรทัดฐานของสังคม นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการประเมินการแสดงออกที่เหมาะสมตามสถานการณ์โดยมีการคำนึงถึงตนเองและผู้อื่น (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning, 2019) ในงานวิจัยของ Mahoney, Durlak and Weissberg (2018) พบว่าทักษะสำคัญและสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ดังกล่าวนี้มีความเชื่อมโยงกัน โดยการที่เด็กจะเกิดทักษะที่สำคัญและสมรรถนะทางสังคมและอารมณ์ได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning: SEL) ดังนั้นการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กจึงมีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กในวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ประถมศึกษาปีที่ 1

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นการเรียนรู้ของเด็กที่จะทำให้เกิดทักษะในการเข้าใจและการจัดการกับอารมณ์ การตั้งและพาตนเองไปสู่เป้าหมายทางการศึกษา การแสดงออกถึงความเคารพและเข้าใจผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ทางบวก และการตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ (Robert Wood Johnson Foundation, 2017) โดยปัจจุบันการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็น

ประเด็นที่สำคัญที่หลากหลายประเทศทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ เนื่องจากทักษะที่เด็กจะได้รับจากการเรียนรู้สังคมและอารมณ์นี้ เป็นทักษะที่มีความจำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning, 2016) โดยงานวิจัยจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้สำรวจผลการใช้โปรแกรมการเรียนรู้อารมณ์และสังคมควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา (Social Emotional Learning Program) ในโรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษากว่า 213 แห่ง พบว่า โปรแกรมการเรียนรู้อารมณ์และสังคมไม่เพียงส่งผลในการพัฒนาตัวแปรหลัก ตัวอย่างเช่น การใช้ความรุนแรง หรือความก้าวร้าวเท่านั้น แต่ยังมีผลในการพัฒนาตัวแปรที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น ทักษะทางอารมณ์และสังคม ทักษะคิดต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมเชิงบวกทางสังคม การแก้ปัญหา การจัดการอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น (Durlak et al., 2011) นอกจากนี้งานวิจัยของ Mahoney and Weissberg (2018) ยังให้ข้อมูลไปในทำนองเดียวกันเกี่ยวกับผลการใช้โปรแกรมการเรียนรู้สังคมและอารมณ์ว่าทำให้เกิดผลดีต่อเด็กที่เข้าร่วมโปรแกรม ในแง่ของพฤติกรรม ทักษะคิด อารมณ์ รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่ได้เป็นเพียงผลจากการเก็บข้อมูลในประเทศสหรัฐอเมริกาเพียงประเทศเดียว แต่ยังมีการทำวิจัยที่ได้ผลวิจัยในทำนองเดียวกันจากประเทศอังกฤษและประเทศเนเธอร์แลนด์อีกด้วย

ในปี 2011 ประเทศสหรัฐอเมริกามีการเคลื่อนไหวและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นอย่างมาก รวมถึงมีการสนับสนุนให้จัดโครงการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning Program) ในโรงเรียนอนุบาลและประถมศึกษา โดยในปัจจุบันโครงการเรียนรู้สังคมและอารมณ์มีความแพร่หลายมากขึ้นและมีการนำโครงการไปใช้ในโรงเรียนในรัฐต่างๆ กว่า 22 รัฐ อีกทั้งยังมีการจัดตั้งองค์กร Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning (CASEL) ขึ้นเป็นสื่อกลางในการให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเพื่อให้โรงเรียน ครู และผู้ปกครองที่สนใจมีแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้สังคมและอารมณ์ให้แก่นักเรียน นอกจากนี้การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีแนวโน้มที่จะบรรจุจุดประสงค์การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมลงในหลักสูตรรายวิชาเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคม เช่น การเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น การแก้ไขความขัดแย้ง และการยอมรับความแตกต่างหลากหลาย เป็นต้น (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning, 2019)

ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปได้ร่วมมือกันในการนำโครงการการศึกษาทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Education: SEE) มาใช้ในสถานศึกษาทั้งในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาเพื่อ

ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม เช่น การตระหนักรู้ตนเอง การควบคุมตนเอง การตระหนักรู้สังคม และการสร้างสัมพันธภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ร่วมกันศึกษาผลการนำโครงการดังกล่าวไปใช้ โดยผลการศึกษาพบว่าโครงการดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม ทักษะคิดเชิงบวก พฤติกรรมเอื้อสังคม และสุขภาพจิตของเด็ก มีส่วนช่วยในการส่งเสริมทัศนคติในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงสนับสนุนให้เด็กเกิดความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการประสบความสำเร็จในชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าผลลัพธ์ของโครงการการศึกษาทางอารมณ์และสังคมจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากเริ่มใช้โครงการเร็ว โดยสนับสนุนให้เริ่มใช้โครงการดังกล่าวกับเด็กอนุบาล (Cefai et al., 2018)

ในประเทศสิงคโปร์ได้มีความร่วมมือกับองค์กร Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning (CASEL) เพื่อเริ่มต้นนำแนวคิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมาปรับใช้ในโรงเรียนตั้งแต่ปี 2006 โดยจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะสำคัญทางอารมณ์และสังคม ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม ทักษะความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (O' Brien, 2008) แนวคิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในประเทศสิงคโปร์ได้รับการพัฒนาจนกลายมาเป็นจุดเน้นหลักจุดหนึ่งในโครงการรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (Transition Program) ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ และทักษะสำคัญ เช่น ทักษะทางสังคมและอารมณ์และทักษะทางวิชาการ เป็นต้น ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้เพื่อก้าวผ่านช่วงรอยต่อดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยโครงการรอยเชื่อมต่อทางการศึกษานี้เป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลสิงคโปร์ สถานศึกษา และผู้ปกครองที่จะต้องมีความเข้าใจและมีเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนในวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ตรงกัน (National Institute of Education Singapore, 2018) เช่นเดียวกับกับประเทศแคนาดาที่การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมถูกใช้ในชื่อของ “การรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility)” ซึ่งการรับผิดชอบต่อสังคมนี้ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในห้องเรียนและสังคมภายในโรงเรียน การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เห็นคุณค่าของความหลากหลาย ปกป้องสิทธิมนุษยชน และใช้สิทธิและทำหน้าที่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยกระทรวงศึกษาธิการของประเทศแคนาดาได้กำหนดมาตรฐานการรับผิดชอบต่อสังคมตามความเหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นหลักให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรับผิดชอบต่อสังคมให้เด็กโดยมีบรรทัดฐานเดียวกันทั่วประเทศ (Cefai et al., 2018)

ด้วยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทำให้พบว่า มีกรณีศึกษาที่นำการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมาประยุกต์ในหลักสูตรสถานศึกษาที่ชื่อว่า หลักสูตร Second Step โดยหลักสูตรดังกล่าวเป็นการปูพื้นฐานในการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งมีส่วนช่วยให้เกิดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ตามพัฒนาการของนักเรียน (Committee for Children, 2012) หลักสูตร Second Step มีแนวคิดหลักคือการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อทักษะในการเรียนรู้ การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น การจัดการอารมณ์ และการแก้ปัญหา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อดังกล่าวมีเป้าหมายที่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะ ได้แก่ เป้าหมายระยะกลางที่ต้องการให้นักเรียนพัฒนาสมรรถนะทางสังคม (social emotional competence) การควบคุมตนเอง (self-regulation) พฤติกรรมในชั้นเรียน (classroom behavior) และการรองรับวิชาการ (academic enablers) ในส่วนของเป้าหมายระยะยาวนั้นต้องการให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในโรงเรียน (school connected and belonging) การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน (peer relationships) และการลดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ (externalizing and internalizing behavior patterns) จากงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร Second Step พบว่าการใช้หลักสูตร Second Step กับเด็กอนุบาลถึงประถมศึกษาตอนต้น ส่งผลให้เห็นพัฒนาการของเด็กกลุ่มที่มีปัญหาสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน โดยส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม ตลอดจนพฤติกรรมของตัวเด็กเอง (Low et al., 2015) งานวิจัยของ Wenz-Gross et al (2018) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของหลักสูตร The Second Step Early Learning ที่มีต่อความพร้อมของเด็กอนุบาล พบว่าหลักสูตร The Second Step Early Learning ไม่ส่งผลต่อทักษะพื้นฐานก่อนวัยประถมศึกษา (pre-academic skills) พฤติกรรมการทำงานที่พึงประสงค์ และความพร้อมของเด็กอนุบาล แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตร The Second Step Early Learning ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาความสามารถของสมองในการควบคุมตนเอง (executive function) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างทักษะพื้นฐานก่อนวัยประถมศึกษา และพฤติกรรมการทำงานที่พึงประสงค์ ที่จะทำให้นักอนุบาลมีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ ยังมียังมีการจัดโครงการ Kidsmatter ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลประเทศออสเตรเลียที่ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาและดูแลสภาพจิตใจของเด็กระดับประถมศึกษา โดยกรอบแนวคิดนี้ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ โดยการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของกรอบแนวคิดดังกล่าว ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาสามารถนำกรอบแนวคิดนี้ไปเป็นหลักในการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และ

สังคมในโรงเรียน รวมถึงเป็นการสนับสนุนให้เด็กในระดับประถมศึกษาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสภาวะทางอารมณ์ที่มั่นคง สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย (Australian Government: Department of Health and Ageing, 2012)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เป็นแนวคิดสำคัญและจำเป็นต่อเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา โดยเฉพาะเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจึงต้องการทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) การจัดการตนเอง (self-management) การตระหนักรู้สังคม (social-awareness) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making) เพื่อเป็นตัวช่วยให้เด็กสามารถก้าวผ่านช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์สามารถเกิดขึ้นได้จากการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวยังไม่ปรากฏชัดเจนในหลักสูตรการศึกษาของไทยทั้งในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาเน้นมีการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่ ถ้าหากมีการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กจะเป็นไปในรูปแบบหรือลักษณะอย่างไร

จากความไม่ชัดเจนในการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบกับการเห็นความจำเป็นในการสร้างการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเพื่อช่วยให้เด็กสามารถก้าวผ่านวัยรอยเชื่อมต่อดังกล่าวไปได้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กของโรงเรียนในแต่ละสังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดโรงเรียนเอกชน ประเภทโรงเรียนนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครว่ามีการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่ และถ้าหากมีการจัดกระบวนการพัฒนาจะเป็นการจัดกระบวนการในรูปแบบใด

2. คำถามการวิจัย

สภาพการจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่

(1.) สภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2.) สภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

(3.) สภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

(4.) สภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหาที่ศึกษา

ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษาได้แก่ หลักการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก (2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ (4) การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และ (5) การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนจากโรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ รวม 819 โรงเรียน ซึ่งทำให้ได้จำนวนประชากรครูทั้งหมด 10,000 คน

3. ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดโรงเรียนเอกชนประเภทโรงเรียนนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยชั้นภูมิที่ 1 แบ่งตามสังกัดโรงเรียน ชั้นภูมิที่ 2 แบ่งตามขนาดของโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนแต่ละขนาด ทำให้ได้ตัวอย่างเป็นครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 370 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ การจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

5. ระยะเวลาในการศึกษา

ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2563 - พฤษภาคม 2563

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การเรียนรู้ของเด็กที่ก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญทางอารมณ์และสังคม โดยสมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) (2) การจัดการตนเอง (self-management) (3) การตระหนักรู้สังคม (social-awareness) (4) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และ (5) การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making)

กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยครูและมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งสามารถแบ่งการปฏิบัติดังกล่าวออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก หมายถึง การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง (2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผลระหว่างกันและกัน (3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ หมายถึง ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของการมีเหตุและผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองลงมือปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ (4) การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว หมายถึง การที่ครูอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบ กติกา และข้อตกลงของโรงเรียนหรือห้องเรียน และกิจกรรมที่เด็กต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตนเพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ และ (5) การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การที่ครูเรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. สถานศึกษาและครูสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือสร้างโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์สำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1” โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนวัยรอยเชื่อมต่อสู่ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และ (2) เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับนักเรียนวัยรอยเชื่อมต่อสู่ประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 (transition to primary school)

1.1 ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

1.2 ความแตกต่างทางการศึกษาของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่

ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

1.2.1 หลักสูตร

1.2.2 การจัดการเรียนรู้

1.2.3 การวัดและประเมินผล

1.2.4 การจัดเวลาเรียน

1.3 ทักษะที่จำเป็นในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

1.4 ปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

2. การเรียนรู้สังคมและอารมณ์

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

3. กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก

4. ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 (Transition to primary school)

1.1 ความหมายของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาระดับอนุบาลสู่ประถมศึกษา (Nasen House, 2014) โดยช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผ่านจากระดับชั้นหนึ่งไปสู่อีกระดับชั้นหนึ่งจะมีธรรมชาติและการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความกังวลใจ (จีระพันธุ์ พูลพัฒน์และกมลทิพย์ นิ่มคราวัธ, 2561) เป็นช่วงเวลาที่เด็กอาจได้รับความสนุก ความตื่นเต้น แต่ในทางตรงกันข้ามก็อาจนำมาซึ่งความท้อแท้ในการปรับตัว เข้าสังคม และความท้อแท้ทางด้านวิชาการ (Hughes, 2015)

อาจกล่าวได้ว่ารอยเชื่อมต่อสู่ประถมศึกษาเปรียบเสมือนการเดินทางที่ใช้ระยะเวลาและส่งผลต่อเนื่องในระยะยาวต่อเด็ก โดยเด็กแต่ละคนอาจใช้เวลาในการปรับตัวที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็ก ซึ่งอาจประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ (National Institute of Education Singapore, 2018) นอกจากนี้ Besi and Sakellariou (2019) ยังได้พูดถึงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ว่าเป็นวิกฤตการณ์ในช่วงชีวิตของเด็ก เป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการวางรากฐานการใช้ชีวิตในโรงเรียน โดยการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่องกล่าวได้อย่างราบรื่นไม่เพียงส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กในแง่วิชาการเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อการ

พัฒนาทางด้านอารมณ์และสังคมของเด็กซึ่งสามารถเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาการเรียนรู้และลักษณะนิสัยของเด็กได้ในอนาคต

เนื่องจากการศึกษาในระดับประถมศึกษาถือเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เด็กทุกคนต้องได้รับ ดังนั้นรอยเชื่อมทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในชีวิตการเรียนรู้ของเด็ก โดยประสบการณ์ในการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษานี้เป็นประสบการณ์ที่ส่งผลต่อเนื่องไปยังการใช้ชีวิตในโรงเรียนของเด็กในระยะยาว นอกจากนี้ ประสบการณ์ในการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ดียังส่งผลในทางบวกกับการจัดการอุปสรรคในชีวิตของเด็กในระยะยาวอีกด้วย ด้วยความสำคัญนี้รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจึงเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อชีวิตเด็ก (National Institute of Education Singapore, 2018)

1.2 ความแตกต่างทางการศึกษาของเด็กในในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับประถมศึกษา มี ความแตกต่างกัน อย่างเห็นได้ชัดในหลากหลายมิติ ตั้งแต่จุดประสงค์ของหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น ผู้วิจัยได้สรุปความแตกต่างทางการศึกษาของการศึกษาทั้ง 2 ระดับ โดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้ได้ข้อมูลความแตกต่างตามที่ปรากฏในตาราง 2.1 ดังนี้

ตาราง 2.1 ความแตกต่างทางการศึกษาของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

	ระดับการศึกษาปฐมวัย	ระดับประถมศึกษา
1.2.1 หลักสูตร	มีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสามารถจำแนกจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยได้ดังนี้	มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ รวมถึงคาดหวังให้เด็กเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ
	1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง	

	ระดับการศึกษาปฐมวัย	ระดับประถมศึกษา
	และมีสุขนิสัยที่ดี	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
	2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	
	3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	
	4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย	
1.2.2 การจัดการเรียนรู้	จัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย เน้น การลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้าง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสุขและเหมาะสมกับวัย โดยได้กำหนด ประสบการณ์สำคัญเพื่อเป็นแนวทางให้ ครูสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่ง แบ่งเป็นด้านดังต่อไปนี้	จัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและ สมรรถนะสำคัญตามกลุ่มสาระ ทั้ง 8 กลุ่ม โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความ เป็นทางการและเน้นการเรียนรู้ทาง วิชาการ
	1. ด้านร่างกาย 2. ด้านอารมณ์ จิตใจ 3. ด้านสังคม 4. ด้านสติปัญญา	
1.2.3 การวัดและ ประเมินผล	การวัดและประเมินผลพัฒนาเป็นการ ประเมินด้านทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นรายบุคคลต่อเนื่อง ตลอดทั้งปีผ่านการสังเกต การบันทึก พฤติกรรม และการสัมภาษณ์	การวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา ผู้เรียนและตัดสินผลทางการเรียน ซึ่ง สามารถแบ่งระดับการวัดและประเมินผล ได้เป็น 4 ระดับดังนี้
		1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการ ประเมินผลในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อดูความก้าวหน้า และพัฒนาการใน

ระดับการศึกษาปฐมวัย	ระดับประถมศึกษา
<p>1.2.4 การจัดเวลาเรียน</p> <p>กำหนดให้จัดเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อปีการศึกษา และจัดการเรียนรู้วันละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง แต่อย่างไรก็ตามการจัดเวลาเรียนสามารถยืดหยุ่นได้ และปรับตามความเหมาะสมของบริบทสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>การเรียนรู้ในชั้นเรียน</p> <p>2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นประเมินเพื่อวิเคราะห์ว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามเป้าหมายของสถานศึกษาหรือไม่</p> <p>3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่</p> <p>4. การประเมินระดับชาติ เพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนยกระดับคุณภาพการศึกษารวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาของประเทศ</p> <p>มีการกำหนดเวลาเรียนเป็นรายชั่วโมงที่แน่นอน สำหรับแต่ละรายวิชา และระดับชั้น ตัวอย่างเช่น ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะเรียนวิชาภาษาไทยเป็นเวลา 200 ชั่วโมงต่อปี และเรียนวิทยาศาสตร์เป็นเวลา 80 ชั่วโมงต่อปี เป็นต้น</p>

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย และระดับประถมศึกษา โดยสรุปได้เป็น 4 มิติ ดังต่อไปนี้

1. ความแตกต่างของหลักสูตร โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเน้นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวมทั้งร่างกาย อารมณ์ และสังคม เป็นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในแต่ละวิชาตามหัวข้อที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งยังไม่ได้แบ่งการเรียนรู้ตามรายวิชาต่างๆ อย่างชัดเจน แต่สำหรับ

หลักสูตรประถมศึกษา จะเน้นการพัฒนาให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น และการประกอบอาชีพ

2. ความแตกต่างในการจัดการเรียนรู้ ในระดับการศึกษาปฐมวัยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น และการลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างประสบการณ์และพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กัน ในส่วนของระดับประถมศึกษาจะจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาทางวิชาการมากขึ้น

3. ความแตกต่างในการวัดและประเมินผล ระดับการศึกษาปฐมวัยจะวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยเน้นการวัดความก้าวหน้าทางพัฒนาการ ที่ได้จากการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม และการสัมภาษณ์ แต่ในระดับประถมศึกษาจะวัดประเมินผลจากการทดสอบเป็นหลัก

4. ความแตกต่างในการจัดเวลาเรียน ในระดับการศึกษาปฐมวัยจะกำหนดเวลาเรียนเป็นกรอบเวลา ในรายละเอียดของการจัดเวลาเรียนสามารถยืดหยุ่น และปรับได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา แต่สำหรับระดับประถมศึกษามีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนของแต่ละรายวิชาที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน (ยศวีร์ สายฟ้า, 2557; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

1.3 ทักษะที่จำเป็นในช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษา

ช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงที่เด็กต้องปรับตัวต่อปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยทักษะที่จะช่วยสนับสนุนให้เด็กในวัยนี้สามารถปรับตัวและก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อนั้น ได้แก่ทักษะดังต่อไปนี้

1. ทักษะการกำกับตนเอง เป็นความสามารถในการควบคุมและกำกับความคิด การกระทำ และการเรียนรู้ของตนเอง อีกทั้งยังเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของการมีวินัยในตนเอง โดยการกำกับตนเองสามารถจำแนกตามความสามารถได้เป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ (1) The Biological Domain: ความสามารถในการใช้ และการควบคุมร่างกายอย่างเหมาะสม เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายในการทำงาน หรือในสถานการณ์ต่างๆ (2) The Emotional Domain: ความสามารถในการควบคุม ประเมิน และปรับเปลี่ยนอารมณ์ของตนเอง (3) The Cognitive Domain: ความสามารถในการจดจ่อกับสิ่งที่ทำอย่างมีสมาธิ และไม่สนใจสิ่งรบกวน (4) The Social Domain: ความสามารถในการเข้าใจ ความหมายที่หลากหลายของการโต้ตอบหรือการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม (5) Prosocial Domain:

ความสามารถในการเชื่อมโยง และใส่ใจในความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น โดยการเกิดทักษะการกำกับตนเองสามารถแบ่งเป็นระดับตามพัฒนาการได้ดังต่อไปนี้ ระดับที่ 1: การสังเกตการณ์ (Observational Level) ซึ่งเกิดได้จากการเห็นแบบอย่างที่ดี ระดับที่ 2: การลอกเลียนแบบ (Imitative Level) เกิดได้จากการได้รับการชี้แนะ หรือผลป้อนกลับ ระดับที่ 3: การควบคุมตนเอง (Self-Controlled Level) เป็นขั้นที่เด็กจะสร้างมาตรฐาน หรือเป้าหมายที่ตนเองคาดหวัง และเกิดเป็นแรงผลักดันตนเองให้บรรลุเป้าหมาย ระดับที่ 4: การกำกับตนเอง (Self-Regulated Level) ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบ 2 ส่วนได้แก่ ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และกลยุทธ์ในการเรียนรู้ของเด็ก (จินดารัตน์ โพธิ์นอก, 2559; Schraw, Crippen & Hartley, 2005)

จากงานวิจัยของ Schraw, Crippen and Hartley (2005) ได้นำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถในการกำกับตนเองไว้ ดังนี้ (1) การใช้วิธีการสอนแบบ Inquiry-based Learning หรือวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (2) สนับสนุนการทำงานแบบร่วมมือ (collaborative) โดยเน้นการร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน (3) การสอนการคิดแก้ปัญหา (problem solving) และ (4) การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการสอนตามแนวทางการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

อีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาการกำกับตนเองในห้องเรียนประถมศึกษา ได้แก่ Zone of Regulation Program โดยการใช้โปรแกรมดังกล่าว ครูจะแบ่งระดับการกำกับตนเองเป็นกลุ่มสีต่างๆ โดยแต่ละสีมีความหมายดังนี้ สีฟ้า หมายถึง กลุ่มที่มีความกระตือรือร้นน้อย เหมือนกำลังอยู่ในความรู้สึกเศร้า ร่างกายและสมองทำงานอย่างช้าๆ สีเขียว หมายถึง กลุ่มที่มีความกระตือรือร้นสูง กำลังมีความสุข มีความตั้งใจ ซึ่งกลุ่มนี้จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความพร้อมในการเรียนรู้สูง สีเหลือง หมายถึง กลุ่มที่มีความกระตือรือร้นสูงกว่าปกติ ต้องการการควบคุมตนเองเพื่อให้ความกระตือรือร้นอยู่ในระดับปกติ และสีแดง หมายถึง กลุ่มที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ในบทเรียนแต่ละคาบจะเป็นบทเรียนที่เกี่ยวข้องกับการอ่านสีหน้าผู้อื่น การรับรู้อารมณ์และโต้ตอบอารมณ์ดังกล่าว เทคนิคการควบคุมอารมณ์และการแก้ไขปัญหา โดยครูจะใช้กลุ่มสีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการควบคุมตนเองของเด็ก ให้เด็กรับรู้ว่าคุณมีระดับการควบคุมตนเองอยู่สีอะไร และพัฒนาการควบคุมตนเองไปยังกลุ่มสีที่ดีขึ้น (Woodford, 2014)

2. ทักษะการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง โดยเด็กจะเรียนรู้ทักษะดังกล่าวจากการเปรียบเทียบตนเองกับเพื่อน และการซึมซับการรับรู้ตนเองจากคำติชมของผู้ใหญ่ (Copple & Bredekamp, 2009) นอกจากนี้ Marsh & Shavelson (1995, อ้างถึงใน Dapp & Roberts, 2018) ยังระบุว่า เด็กที่มีการ

รับรู้ตนเองมีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จในการก้าวผ่านช่วงรอยต่อสู่ประถมศึกษา อีกทั้งยังแบ่งการรับรู้ตนเองออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) Global Self-Concept แบ่งออกเป็น การรับรู้ตนเองในด้านวิชาการ ซึ่งหมายถึงการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับทักษะทางคณิตศาสตร์และทักษะการอ่านเขียน การรับรู้ตนเองในด้านอื่น ซึ่งหมายถึง การรับรู้ตนเองเกี่ยวกับสังคม ภายนอก และอารมณ์ และ (2) Social Self-Concept แบ่งออกเป็น การรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน และการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับผู้อื่น

3. ทักษะในการร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะพบความสามารถดังกล่าวได้จากการสังเกตพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตัวอย่างเช่น การพูดคุย การหยอกล้อ รวมถึงการทำงานและการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดย Sociability หรือความสามารถในการร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นนี้ เกิดขึ้นจากทักษะการเข้าใจและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงทักษะในการรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (Mitchell, 2015)

Mitchell (2015) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า Cooperative Learning หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นแนวทางการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยบรรยากาศของการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยส่งเสริมความสามารถในการร่วมมือและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งบรรยากาศดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้ (1) มีการร่วมมือกันภายในกลุ่มเพื่อทำให้งานสำเร็จ (2) การช่วยเหลือเกื้อกูลในการเรียนรู้ (3) มีการใช้ทักษะการตัดสินใจ การแก้ปัญหาหรือความขัดแย้ง และการสื่อสารกัน (4) มีการสะท้อนประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน และแนวทางการพัฒนาการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ทักษะพฤติกรรมเอื้อสังคม เป็นพฤติกรรมที่ทำด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความเข้าใจและห่วงใยผู้อื่น และ (2) ความเอื้อเพื่อ (Penner et al., 1995 อ้างถึงใน Psychology CU, 2019)

จากงานวิจัยเรื่อง Enhancing Children's Prosocial Behavior in the classroom ของ Solomon et al (1988) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนประถมศึกษาด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบ Cooperative Group activity โดยให้นักเรียนทำงานกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีหน้าที่ชัดเจน และมีคำสั่งที่ชัดเจนว่าแต่ละหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง

5. ทักษะในการเข้าใจมุมมองของบุคคล สัมผัสถึงอารมณ์ของผู้อื่น รวมถึงการคาดคะเนถึง ความน่าจะเป็นว่าผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร (Gordon & Browne, 2014; University of California Berkeley, n.d.) โดยความสามารถดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

- (1) Affective Empathy เป็นการมีความรู้สึกร่วมกับผู้อื่นตามสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ และ
- (2) Cognitive Empathy เป็นความสามารถในการระบุ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

Lewkowicz (1999) ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนา Empathy โดยใช้กิจกรรมสืบสวน เหตุการณ์ (Scene Investigation) ซึ่งมีขั้นตอนของกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. นักเรียนร่วมกันสร้างประโยคที่เป็นสถานการณ์ตามหัวข้อหลักของการเรียนรู้ โดยการ สร้างสถานการณ์ดังกล่าวจะสร้างตามสถานการณ์ต้นแบบของครู เช่น หัวข้อการสอนเรื่อง การดูถูก ผู้อื่น โดยครูให้ประโยคสถานการณ์ ได้แก่ “ถ้าหากฉันอยากรู้สึกดี ฉันต้องพยายามทำให้ผู้อื่นรู้สึกต่ำ ต้อย” เป็นต้น

2. นักเรียนแต่ละคนสร้างสถานการณ์จากประโยคที่คิด โดยกำหนดสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สถานที่เกิดเหตุ ตัวละคร รวมถึงความคิดหลักของสถานการณ์ ความรู้สึกของตัวละครหลัก และ พฤติกรรมที่ตัวละครอื่นๆกระทำกับตัวละครหลัก จากนั้นนักเรียนร่วมกันสร้างเนื้อเรื่องจาก รายละเอียดที่กำหนด

3. นักเรียนแต่ละคนออกมาแสดงสถานการณ์จำลองตามความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ที่ตนเองกำหนด

4. นักเรียนสะท้อนความคิดจากการกระทำในสถานการณ์ของตนเอง โดยการตรวจสอบ สถานการณ์ของตนเองว่าส่งผลดี หรือผลเสียอย่างไร จากนั้นครูเปลี่ยนประโยคสถานการณ์ จาก “ถ้าหากฉันอยากรู้สึกดี ฉันต้องพยายามทำให้ผู้อื่นรู้สึกต่ำต้อย” เป็น “ฉันไม่ต้องทำให้ผู้อื่นรู้สึก ต่ำต้อย เพื่อให้ฉันรู้สึกดี” พร้อมทั้งเปลี่ยนแนวคิดของสถานการณ์ และพฤติกรรมของตัวละคร

5. นักเรียนสร้างสถานการณ์ใหม่ โดยใช้ประโยคสถานการณ์ “ฉันไม่ต้องทำให้ผู้อื่นรู้สึก ต่ำต้อย เพื่อให้ฉันรู้สึกดี” เป็นพื้นฐาน

6. นักเรียนออกมาแสดงตามสถานการณ์ใหม่ของตนเอง

หากพิจารณาทักษะที่จำเป็นในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาข้างต้นจะพบว่าทักษะดังกล่าว มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยทักษะทางอารมณ์และสังคม

“เป็นความสามารถในการควบคุมความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม โดยความสามารถดังกล่าว เป็นความสามารถที่มีความแตกต่างจากความสามารถทางปัญญา เช่น การอ่าน การเขียน และการคำนวณ เนื่องจากเป็นความสามารถที่ได้รับการพัฒนาจากสถานการณ์ และประสบการณ์ ที่ได้พบ มากกว่าการฝึกฝน” (Directorate for Education and Skills, OECD, n.d.: p. 4)

ทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นทักษะที่มีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ (1) ทักษะทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการจัดการกับความรูสึกซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การรับรู้และระบุอารมณ์ ชั้นที่ 2 การยอมรับความรูสึก ชั้นที่ 3 การแสดงออกทางความรูสึกอย่างเหมาะสม และชั้นที่ 4 การจัดการกับความรูสึกของผู้อื่น และ (2) ทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นความสามารถในการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียน ในวัยรอยเชื่อมต่อสู่ประถมศึกษาเรียนรู้แนวทางการแสดงออกหรือโต้ตอบในสถานการณ์ที่แตกต่าง กันอีกด้วย (Gordon & Browne, 2009)

ซึ่งทักษะทางอารมณ์และสังคมของเด็กนี้เป็นทักษะที่เกิดจากการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับเด็ก โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) (2) การจัดการตนเอง (self-management) (3) การตระหนักรู้สังคม (social awareness) (4) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และ (5) การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making) โดยรายละเอียดขององค์ประกอบดังกล่าวได้ให้ข้อมูลไว้ในหัวข้อการเรียนรู้ทางอารมณ์สังคมต่อไป

จากงานวิจัยของ Besi and Sakellariou (2019) ได้สอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ ทักษะทางอารมณ์และสังคมที่ส่งผลต่อการก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ ชั้นเรียนประถมศึกษาอย่างราบรื่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ครูมากกว่าร้อยละ 70 เชื่อว่าสิ่งที่ทำให้เด็ก ก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างราบรื่นคือทักษะของเด็ก โดยทักษะสำคัญมากที่สุดในช่วง รอยเชื่อมตอดังกล่าวคือทักษะทางอารมณ์และสังคม ตัวอย่างเช่น การเข้าใจและปฏิบัติตามกติกาของ ห้องเรียน การรู้จักรอคอยเพื่อให้ถึงเวลาของตนเองในการทำกิจกรรม และการรู้จักเคารพผู้อื่นทั้งใน การเล่นและการทำงาน เป็นต้น

ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงที่ เด็กต้องปรับตัวกับปัจจัยภายในตนเอง ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ระบบการเรียนการสอน รวมถึงสังคมใหม่ที่เด็กต้องพบ

ดังนั้นเด็กที่มีความพร้อมจะมีแนวโน้มในการก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งความพร้อมดังกล่าวไม่ได้หมายถึงความพร้อมทางวิชาการ และความพร้อมทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงความพร้อมในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งต้องจำเป็นต้องใช้ทักษะทางอารมณ์และสังคมเข้ามาเป็นองค์ประกอบหลักในความพร้อมนี้ ดังนั้นทักษะทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่ 1

1.4 ปัจจัยที่สนับสนุนรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และสถานศึกษา โดย National Institute of Education Singapore (2011) ได้นำเสนอแนวคิดสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง และสถานศึกษา โดยแนวคิดดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 6 แนวคิดที่อยู่ภายใต้ 3 สาระสำคัญดังต่อไปนี้

สาระสำคัญที่ 1 : รับฟังความคิดที่หลากหลายเพื่อเข้าใจ และแลกเปลี่ยนมุมมองที่แตกต่างกัน

แนวคิดที่ 1 : การฟังเสียงหรือความคิดของเด็ก

แนวคิดที่ 2 : ทำความเข้าใจความคิดที่แตกต่างของผู้ใหญ่

สาระสำคัญที่ 2 : สนับสนุนแนวความคิดและการกระทำที่มีคุณค่าต่อการเปลี่ยนแปลง และการดำเนินชีวิตของเด็ก

แนวคิดที่ 3 : เปิดโอกาสให้เด็กได้เผชิญกับประสบการณ์ที่ท้าทาย

แนวคิดที่ 4 : จัดประสบการณ์และสภาพแวดล้อมระหว่างรอยเชื่อมต่อให้มีความต่อเนื่องสอดคล้องกัน

สาระสำคัญที่ 3 : จัดลำดับความสำคัญในการจัดประสบการณ์ด้านการจัดการอารมณ์และสังคม

แนวคิดที่ 5 : รับทราบความตระหนักและปัญหาของเด็ก ผู้ปกครองและครูเพื่อเปลี่ยนอุปสรรคเป็นเป้าหมาย

แนวคิดที่ 6 : ให้ความสำคัญกับความพร้อมของเด็กเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้สังคมและอารมณ์

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และสถานศึกษา โดยถ้าหากบุคคลดังกล่าวสามารถร่วมมือกันในการช่วยเหลือเด็ก ก็จะช่วยให้เด็กสามารถผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาไปได้ นอกจากนี้งานวิจัยของ Evangelou et al. (2008) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของโรงเรียนที่เป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือให้เด็กสามารถก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้ โดยในการวิจัยได้ระบุประเด็นที่โรงเรียนสามารถช่วยเหลือเด็กได้ ได้แก่ การแนะนำให้เด็กรู้จักสถานที่ต่างๆ ในโรงเรียน ผ่อนผันการใช้กฎระเบียบต่างๆ ภายในโรงเรียนในสัปดาห์แรกของการเรียน และการช่วยเหลือเด็กเกี่ยวกับบทเรียนและการทำการบ้าน เป็นต้น

Giallo, Treyvaud, Matthews and Kienhuis (2010) ได้นำเสนองานวิจัยที่สนับสนุนว่าความร่วมมือของครูและผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเหลือให้เด็กก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยงานวิจัย เรื่อง Making the Transition to Primary school: An Evaluation of a Transition Program for Parents ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของครูและผู้ปกครองในการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาดังนี้

บทบาทของครู ได้แก่ (1) ทำความคุ้นเคยกับเด็ก และเก็บข้อมูลจากครูประจำชั้นตั้งแต่วัยที่เด็กเรียนอยู่ชั้นอนุบาล 2 เพื่อทำความรู้จักกับเด็กแต่ละคน และ(2) ให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครองว่าเด็กจะต้องเผชิญกับความกดดัน และการปรับตัวอะไรบางอย่าง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจสิ่งที่เด็กต้องพบและร่วมกันหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็กแต่ละคน โดยการให้ข้อมูลดังกล่าวจัดทำในรูปแบบของโครงการที่ชื่อว่า The AusParenting in School Transition to Primary School Parent Program

บทบาทผู้ปกครอง จะเป็นผู้รับข้อมูลจากโครงการดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้ในการช่วยเหลือเด็กให้เหมาะสมกับบริบทครอบครัว และลักษณะของลูกตนเอง โดยข้อมูลจากผู้ปกครองจะได้รับจากโครงการมีขอบข่ายของข้อมูลดังต่อไปนี้ (1) กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความพร้อมของเด็กในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (2) แนวทางการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการใช้ชีวิตในโรงเรียนของเด็ก (3) แนวทางการจัดการต่อปฏิริยาการมาโรงเรียน ตัวอย่างเช่น การร้องไห้ และการปฏิเสธการไปโรงเรียน เป็นต้น (4) แนวทางการจัดการความกังวลและความกลัวต่อการ

มาโรงเรียน (5) การปรับกิจวัตรประจำวันของครอบครัว และ (6) แนวทางการช่วยเหลือเด็กในเรื่อง การอ่านและการทำการบ้าน

นอกจากความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และโรงเรียน ที่เป็นปัจจัยในการสนับสนุน รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาแล้ว หลักสูตรการเรียนรู้ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยให้เด็ก ก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้ โดยหนังสือ Early Childhood and Primary Education: Transition in the Lives of Young Children ยังให้ข้อมูลว่าหลักสูตรระดับอนุบาล และหลักสูตร ระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องมีความสอดคล้อง และต่อเนื่องกัน เนื่องจากโดยลักษณะการเรียนรู้ของ เด็กระดับอนุบาล และประถมศึกษาจะมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการ เรียนรู้ ดังนั้นการเปลี่ยนการจากหลักสูตรอนุบาลมายังหลักสูตรประถมศึกษา ย่อมเป็นสิ่งที่เด็กในช่วง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาต้องปรับตัว แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากครูในระดับชั้นอนุบาล และประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถทำงานร่วมกัน ในการวางแผนการเรียนรู้ และปรับกิจกรรมต่างๆ ให้มีความต่อเนื่องกัน ลดความแตกต่างของหลักสูตรลง ก็จะช่วยให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทาง การศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถปรับตัวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนั้นความต่อเนื่องของหลักสูตรอนุบาลและประถมศึกษาจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริม รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา (The Open University, 2007)

จากการศึกษาของ Victoria State Government (2018) ยังได้ให้ข้อมูลสนับสนุนเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สนับสนุนรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาเพิ่มเติมดังนี้ การก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ

1. มีความเคารพ ไว้วางใจ และความสัมพันธ์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียน ครู เด็ก และครอบครัว
2. ครู และครอบครัวมีความเข้าใจในข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ให้ความสำคัญกับข้อมูลและมีการ แบ่งปันข้อมูลดังกล่าว
3. เด็กมีสิทธิ์และมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น หรือบอกว่าสิ่งใดสำคัญสำหรับตนเอง
4. กระบวนการช่วยเหลือให้เด็กผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เป็นกระบวนการที่ได้รับการ ปรับให้เข้ากับบริบทของครอบครัวและลักษณะนิสัยของตัวเด็ก
5. เด็กและครอบครัวได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนด้วยหลักการของความร่วมมือ

2. การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning)

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นประเด็นสำคัญทางการศึกษาในปัจจุบันที่หลากหลายประเทศทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ โดยกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (2562) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้างๆ เกี่ยวกับการเกิดทักษะของเด็ก ในการจดจำและจัดการอารมณ์ พัฒนาความใส่ใจและความตระหนักถึงผู้อื่น การตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบ การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก และการรับมือกับสถานการณ์ที่ท้าทายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Clark (2019) ยังได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนาและใช้ทักษะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นชุดทักษะที่ใช้ในการรับมือกับอารมณ์ความรู้สึก การตั้งเป้าหมายในชีวิต การตัดสินใจ และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมยังให้ความหมายของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในแนวทางเดียวกัน โดยกล่าวว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เป็นกระบวนการสร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และทักษะที่จำเป็น เพื่อจัดการอารมณ์ของตนเอง รวมถึงตั้งเป้าหมายเชิงบวกให้ตนเอง และมีความรู้สึก ทักษะที่ดี แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยผลลัพธ์ของกระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดสมรรถนะ 5 ประการ ดังต่อไปนี้ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม ทักษะความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (Mahoney, Durlak, & Weissberg, 2018)

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมนอกจากจะถูกให้ความหมายว่าในแง่ของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสมรรถนะทางอารมณ์และสังคมแล้ว การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมยังถูกให้ความหมายว่าเป็น วิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อสนับสนุนสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม ทักษะความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (Frydenberg, Martin & Collie, 2017)

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึงกระบวนการ หรือแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเกิดสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม ซึ่งได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง การจัดการตนเอง การตระหนักรู้สังคม ทักษะความสัมพันธ์ และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ

2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการในการสร้างทักษะที่สำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากเมื่อศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 16 ทักษะแล้ว พบว่ามีทักษะในศตวรรษที่ 21 มากถึง 12 ทักษะ ที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หรืออาจกล่าวได้ว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการส่งเสริมและช่วยสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของเด็กในยุคนี้ (Shirley, 2018) องค์กร Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning (2018) ได้พูดถึงความสำคัญของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมประสิทธิผลทางการเรียนรู้ และการพัฒนาพฤติกรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้โครงการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมใน 213 โรงเรียน พบว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์ ทักษะคิด พฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ภาครัฐบาล สถานศึกษา รวมถึงภาคเอกชน ยังสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้เด็กได้โดยการสนับสนุนให้มีโครงการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ (Durlak et al., 2011)

2. ผลของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในระยะยาว พบว่าจากการติดตามผลโครงการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในระยะเวลา 3 ปี 6 เดือน เด็กที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวมีพัฒนาการในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 13 เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่เข้าร่วมโครงการมีพัฒนาการเกี่ยวกับสมรรถนะทางอารมณ์และสังคม พฤติกรรมเอื้อสังคม และทัศนคติเอื้อสังคม รวมถึงมีพฤติกรรมเสี่ยงในการก่อปัญหาลดลงอีกด้วย (Taylor et al., 2017)

3. ผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษา โดยพบว่าโครงการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีส่วนช่วยในการลดจำนวนเด็กที่ต้องออกจากระบบการศึกษา (dropouts) ซึ่งในทางกลับกันการลดจำนวนเด็กที่ต้องออกจากระบบการศึกษา ส่งผลให้แรงงานหรือบุคลากรในการทำงานให้กับประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลดีต่อประเทศนั้นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าถ้าหากเด็กไม่หลุดออกจากระบบการศึกษา การลงทุนเพื่อการศึกษาให้เด็ก 1 หน่วย จะได้รับผลตอบแทนที่มากถึง 11 หน่วยอีกด้วย (Belfield et al., 2015)

4. ส่งผลต่อการลดความยากจน และเพิ่มความคล่องตัวทางเศรษฐกิจ โดยในการลดความยากจนและการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ซึ่งทักษะทางสังคมและอารมณ์ถือเป็นหนึ่งกุญแจสำคัญในการเตรียมให้บุคลากรมีความพร้อมทั้งในการศึกษาและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชากรและบุคลากรในประเทศมีความพร้อมทั้งทางด้านทักษะและความรู้ก็จะส่งผลให้ประเทศมีแรงงานในปริมาณที่เพียงพอรวมถึงมีคุณภาพ ซึ่งมีส่วนช่วยในการลดความยากจนรวมถึงส่งเสริมความคล่องตัวทางเศรษฐกิจ (The American Enterprise Institute for Public Policy Research, 2015)

5. พัฒนาผลลัพธ์ระยะยาวในชีวิต โดยการส่งเสริมการเรียนรู้สังคมและอารมณ์ในวัยเด็กนั้นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาประสิทธิภาพของประชากรทั้งในแง่ของการศึกษา การทำงาน พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย การใช้สิ่งเสพติด และสภาพจิตใจ (Jones, Greenberg & Crowley, 2015)

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นประเด็นทางการศึกษาที่กำลังได้รับความสนใจจากหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการส่งเสริมทักษะและสมรรถนะทางอารมณ์และสังคมซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นในการใช้ชีวิตและการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยงานวิจัยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยแบบกรณีศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของครูที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ข้อมูลว่า ครูมีมุมมองต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกในการทำงานร่วมกันในชั้นเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีเป้าหมาย ส่งเสริมการเห็นความสำคัญของการเคารพตนเองและผู้อื่น สนับสนุนการแบ่งปันและการรับฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจ และยังช่วยพัฒนาสมรรถนะทางอารมณ์และสังคมในหัวข้อ การจัดการตนเอง และการตระหนักรู้ตนเองอีกด้วย (Dyson, Howley, & Shen, 2019) นอกจากนี้งานวิจัยเชิงสำรวจของ Mary Reynolds (2016) ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองของครูทั้งการศึกษาภาคปกติ และการศึกษาพิเศษในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมว่าครูเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ และมีความคิดเห็นว่าควรบรรจุเรื่องการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมลงในหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้จบการศึกษามีความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

อีกทั้งยังมีความต้องการให้มีการจัดหลักสูตรการพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development) เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอีกด้วย

จากมุมมองเชิงบวกของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่มีส่วนในการพัฒนานักเรียน สถานศึกษา และประเทศ โดยงานวิจัยได้นำเสนอสิ่งที่การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีส่วนช่วยในการพัฒนาในด้านต่างๆไว้ดังนี้ ด้านการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยการศึกษาวิจัยแบบ Meta-Analysis เสนอข้อมูลว่าเด็กกลุ่มที่ได้รับการสอนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนคิดเป็นร้อยละ 11 นอกจากนี้ยังส่งผลในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กรวมถึงช่วยป้องกันและลดการกลั่นแกล้งในโรงเรียน (Bullying) อีกด้วย (Bridgeland, Bruce, & Hariharan, 2013) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาเป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนโดยการนำแนวคิดทางการศึกษาที่มีความทันสมัยมาปรับใช้ อีกทั้งยังเป็น การเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับโรงเรียนด้วย ด้านการพัฒนาประเทศ โดยงานวิจัยของสถาบันวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกากระบว่การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหนึ่งในหัวข้อทางการศึกษาที่สำคัญและสมควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน เนื่องจากทักษะทางอารมณ์และสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งถ้าหากนักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะทางอารมณ์และสังคมเมื่อสำเร็จการศึกษานักเรียนเหล่านี้ก็จะเติบโตเป็นบุคลากรของประเทศที่มีทักษะสำคัญในการทำงานและตั้งเป้าหมายของงานร่วมกัน ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศนั่นเอง (The American Enterprise Institute of Public Policy Research and the Brookings Research, 2015)

การเรียนรู้ทางอารมณ์สังคมไม่เพียงช่วยพัฒนาการศึกษาในหลากหลายแง่มุม แต่ยังเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะต่างๆ ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) การจัดการตนเอง (self-management) การตระหนักรู้สังคม (social awareness) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making) โดยทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งในแง่ของการดำเนินชีวิตในสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning, 2019) นอกจากนี้ทักษะดังกล่าวยังเป็นทักษะที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับทักษะที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาอีกด้วย

2.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

องค์การ Collaborative for Academic, Social and Emotional Learning (2017) ได้สรุปว่าการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) เป็นความสามารถในการระบุอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก รวมไปถึงการระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง
2. การจัดการตนเอง (self-management) เป็นความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ ความคิด และควบคุมแสดงออกภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการจัดการความเครียด และการสร้างแรงจูงใจแก่ตนเอง นอกจากนี้ยังหมายถึงความสามารถในการตั้งเป้าหมายทั้งในการดำเนินชีวิต และการเรียนรู้วิชาการ
3. การตระหนักรู้สังคม (social awareness) เป็นความสามารถในการเข้าใจมุมมองและทัศนคติของผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างทางพื้นฐานการใช้ชีวิต และวัฒนธรรม รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจระเบียบปฏิบัติในสังคม
4. ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) เป็นความสามารถในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลและกลุ่มบุคคล รวมถึงความสามารถในการสื่อสาร รับฟัง และการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังหมายถึงการรับมือกับความกดดัน ความขัดแย้งในสังคม และการขอความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น
5. การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making) เป็นความสามารถในการตัดสินใจในการแสดงออกโดยยึดหลักศีลธรรม จริยธรรม และบรรทัดฐานของสังคม

ในการพัฒนาองค์ประกอบของการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ทั้ง 5 องค์ประกอบนี้ สามารถทำได้โดยยึดหลักพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก ซึ่งหลักการดังกล่าวมีความสัมพันธ์สอดคล้องในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ดังที่แสดงในตาราง 2.2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2.2 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก

หลักการของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก	แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม
<p>1. ครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง</p>	<p>1.1 ครูเป็นต้นแบบในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมและการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียม</p> <p>1.2 ครูส่งเสริมแนวความคิดต่อต้านการรังแก (bullying) ทั้งในและนอกห้องเรียนให้กับเด็ก</p> <p>1.3 ครูปลุกฝังให้เด็กปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น และสามารถเล่นด้วยกันได้อย่างร่วมมือ</p> <p>1.4 ครูเป็นแบบอย่างในการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง โดยสามารถกล่าวคำขอโทษได้เมื่อตนเองกระทำผิด</p> <p>1.5 ครูปลุกฝังแนวความคิดเกี่ยวกับการทำผิดพลาดว่าเป็นการเรียนรู้มากกว่าเป็นความผิด</p>
<p>2. ครูและเด็กควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยสามารถอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สามารถสื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผล</p>	<p>2.1 ครูแสดงความคิดเห็นหรือให้ผลป้อนกลับ (feedback) แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2.2 ครูและเด็กมีการพูดคุย หรืออภิปรายเกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์ของเด็กในแต่ละวัน</p> <p>2.3 ครูสนับสนุนการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎระเบียบของห้องเรียน</p> <p>2.4 ครูสนับสนุนให้เด็กเคารพเหตุผลและการตัดสินใจของผู้อื่น</p> <p>3.1 ครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร เปิดโอกาส</p>

หลักการของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทาง อารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก	แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม
<p>3. ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของหลักเหตุผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ</p>	<p>ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการตัดสินว่าความคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด</p> <p>3.2 ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองทำกิจกรรมใหม่ๆ</p>
<p>4. ครูควรอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน กติกาของห้องเรียน และสิ่งที่เด็กต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ</p>	<p>4.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน รวมถึงทำความเข้าใจกับเด็กเกี่ยวกับข้อตกลง และระเบียบวินัยในห้องเรียนตั้งแต่ช่วงต้นภาคเรียน</p> <p>4.2 ครูให้ข้อมูลแก่เด็กว่าในแต่ละวันต้องทำอะไรบ้าง เพื่อให้เด็กทราบถึงสิ่งที่ต้องทำล่วงหน้า</p> <p>4.3 ครูเตรียมข้อมูลที่แสดงให้เด็กเห็น และเข้าใจสิ่งที่ต้องทำในแต่ละวัน ตัวอย่างเช่น การติดตารางสอนให้เห็นชัดเจนในห้องเรียน</p> <p>4.4 ครูอธิบายและสอนให้เด็กเข้าใจถึงลักษณะของการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมโดยอาจยกตัวอย่างสถานการณ์ต่างๆ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูในการแสดงอารมณ์ตามสถานการณ์ต่างๆ</p> <p>4.5 ครูอธิบายคำสั่งหรือสิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจนเป็นขั้นตอน รวมถึงบอกระยะเวลาในการทำงานแต่ละขั้น เพื่อเป็นแนวทางให้เด็กทราบว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้</p> <p>4.6 ครูให้ตัวเลือกแก่เด็กในการทำงานหรือตัวเลือกในการแสดงพฤติกรรม รวมถึงอธิบายข้อดี ข้อเสียของแต่ละตัวเลือก เพื่อให้เด็กมีข้อมูลในการตัดสินใจว่าจะเลือกกระทำอย่างไร</p>

หลักการของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทาง อารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก	แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม
<p>5. ครูควรเรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>5.1 ครูใช้การสังเกตเพื่อทำความเข้าใจลักษณะนิสัย และการแสดงออกขั้นพื้นฐานของเด็ก เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมเด็กที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน</p> <p>5.2 ครูทำความเข้าใจข้อดีของเด็กแต่ละคน และส่งเสริมให้เด็กเห็นข้อดีของตนเองและผู้อื่นเพื่อให้เด็กเห็นว่าทุกคนมีข้อดี และใช้ชีวิตร่วมกันด้วยความเคารพต่อตนเองและผู้อื่น โดยความเคารพตนเองและผู้อื่นจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน</p> <p>5.3 ครูทำความเข้าใจความรู้สึกของเด็กในแต่ละสถานการณ์ และให้โอกาสเด็กในการสื่อสารความคิดหรืออธิบายสิ่งที่กำลังเผชิญ</p>

3. กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก

จากข้อมูลในหัวข้อ 2.3 ได้แสดงตารางการพัฒนารอบการการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม โดยได้นำเสนอหลักการของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กไว้ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ครูควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง โดยในการทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมซึ่งนำไปสู่การเกิดทักษะทางอารมณ์และสังคมนั้น ครูเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ โดยยึดหลักการ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ตัวอย่างเช่น การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง สามารถกล่าวคำขอโทษเมื่อตนเองกระทำผิด และปลูกฝังความคิดให้นักเรียนว่าการทำผิดพลาดเป็นการเรียนรู้มากกว่าเป็นความผิด การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างเช่นนี้จะทำให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง โดยไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเมื่อตนเองทำผิด โดยการสามารถยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองจะนำไปสู่การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม และเกิดองค์ประกอบการตระหนักรู้ตนเอง

2. ครูและเด็กควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันโดยสามารถอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สามารถสื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผล ตัวอย่างเช่น ครูพูดคุยหรืออภิปรายเกี่ยวกับความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก เช่น การทักทายเมื่อพบกัน เป็นต้น โดยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครูจะมีส่วนในการสนับสนุนให้เด็กรับรู้และระบุมารมณ์ของตนเองได้ ทำให้สามารถบอกความรู้สึกของตนเองในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเป็นการนำไปสู่การเกิดองค์ประกอบการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในเรื่อง การตระหนักรู้ตนเอง

3. ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของหลักเหตุผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ ซึ่งการเปิดโอกาสให้นักเรียนทดลองทำสิ่งที่ไม่เคยทำนี้จะเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในส่วนขององค์ประกอบด้านการจัดการตนเอง นอกจากนี้ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในห้องเรียนนับเป็นอีกส่วนที่สำคัญในการเกิดการเรียนรู้ของเด็ก โดยถ้าหากครูสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการตัดสินว่าความคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด ก็จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพูดสื่อสารความต้องการของตนเองได้ และนำไปสู่การเรียนรู้ในส่วนของทักษะความสัมพันธ์

4. ครูควรอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบของโรงเรียน กติกาของห้องเรียน และสิ่งที่เด็กต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตนเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ ตัวอย่างเช่น การอธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลง ระเบียบวินัยในห้องเรียนและโรงเรียนร่วมกับนักเรียนตั้งแต่ช่วงต้นภาคเรียน โดยการที่ครูและเด็กทำข้อตกลงเกี่ยวกับกติกาในห้องเรียนร่วมกันนี้ส่งเสริมให้เด็กสามารถบอกกฎ กติกาของห้องเรียน พร้อมทั้งปฏิบัติตามกติกาได้ ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในองค์ประกอบด้านการจัดการตนเอง

5. ครูควรเรียนรู้และทำความรู้จักลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กแต่ละคน เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การสังเกตเพื่อทำความรู้จักลักษณะนิสัยและการแสดงออกขั้นพื้นฐานของนักเรียนเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการอบรมนักเรียนที่มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่แตกต่างกันโดยการที่ครูรู้จักลักษณะนิสัยของเด็กจะทำให้ครูสามารถคิดหา

แนวทางการอบรมเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแนวทางการอบรมที่เหมาะสมกับเด็กจะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการตนเอง

หลักการของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กทั้ง 5 ประการดังกล่าวเป็นหลักการที่ได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลหลักการสำคัญในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาที่ Symonds J. ได้กล่าวไว้ในหนังสือเรื่อง Understanding School Transition: What happens to children and how to help them และส่วนที่ 2 ข้อมูลทักษะที่เด็กต้องเรียนรู้ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ Gordon และ Browne ได้ให้ไว้ในหนังสือ Beginnings and Beyond: Foundations in Early Childhood Education (9th ed.) โดยรายละเอียดของข้อมูลทั้ง 2 ส่วน แสดงอยู่ในตาราง 2.3 ดังนี้

ตาราง 2.3 ข้อมูลหลักการสำคัญในการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา และทักษะที่เด็กต้องเรียนรู้ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

หลักการสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก	ทักษะที่เด็กต้องเรียนรู้ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1
1. การเป็นแบบอย่างของครู	<ul style="list-style-type: none"> ● ยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง โดยไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวหรือยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเมื่อตนเองทำผิด ● สามารถเล่นกับเพื่อนต่างเพศ หรือต่างห้องเรียนได้
2. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> ● บอกสิ่งที่ตนเองชอบทำหรือสามารถทำได้ดี ● บอกความรู้สึกของตนเองในแต่ละสถานการณ์ ● สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียนได้ ● เคารพในการตัดสินใจของผู้อื่น ตัวอย่างเช่น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้และสามารถหาแนวทางในการเล่นด้วยวิธีอื่นเมื่อเพื่อนปฏิเสธที่จะเล่นด้วย เป็นต้น
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ทดลองปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองไม่เคยทำ ● สามารถพูดสื่อสารความต้องการของตนเองได้
4. การเตรียมความพร้อมให้เด็ก	<ul style="list-style-type: none"> ● สามารถบอกกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียนได้ ● สามารถปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันในโรงเรียนได้ ● สามารถควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ● สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ● สามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดี
5. การเตรียมความพร้อมของครู	<ul style="list-style-type: none"> ● สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ● มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ● สามารถบอกปัญหาที่กำลังเผชิญได้

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีความสำคัญและเป็นการเรียนรู้ที่ควรจัดให้แก่เด็กในวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา โดยงานวิจัยของ Jones and Bouffard (2012) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เนื่องจากการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายให้นักเรียนเกิดทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยทักษะเป็นความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากการฝึกฝนหรือลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2557) ดังนั้นความต่อเนื่องสม่ำเสมอจึงเป็นหนึ่งในหลักการสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่มีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมควบคู่กับการเรียนรู้ทางวิชาการ เนื่องจากการเรียนรู้ทั้งสองส่วนนี้เป็นการเรียนรู้ที่มีความเชื่อมโยงกันและควรพัฒนาควบคู่กัน ตัวอย่างเช่น การเรียนรู้ทางวิชาการในห้องเรียนนั้น นักเรียนไม่เพียงต้องใช้ทักษะทางวิชาการเพื่อที่จะเข้าใจเนื้อหาเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยทักษะทางการสื่อสาร ทักษะในการเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นเพื่อที่จะสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น รวมถึงทักษะในการควบคุมอารมณ์และจัดการตนเองเพื่อที่จะสามารถเรียนรู้และทำงานได้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ด้วยความสัมพันธ์เชื่อมโยงของทั้งสองทักษะนี้ ทำให้การส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมควรเกิดควบคู่กับการเรียนรู้ทางวิชาการนั่นเอง

3. พัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมผ่านบริบทในโรงเรียน โดยกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ดีจะต้องเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครอบครัวซึ่งเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานในชีวิต นอกจากนี้ทักษะทางอารมณ์และสังคมของครูก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียน โดยครูที่มีทักษะทางอารมณ์และสังคมที่ดีมีแนวโน้มว่าจะมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ระบบการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่เป็นเอกภาพ โดยทั้งในห้องเรียนและภาพรวมของโรงเรียนควรมีระบบหรือข้อกำหนดในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถวางแผนในการพัฒนานักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงสามารถนำระบบหรือมาตรฐานดังกล่าวมาเป็นข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการมีส่วนช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนได้อีกด้วย

4. ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยศึกษาจากครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกัน ดังนี้

โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสังกัดที่ขึ้นตรงกับหน่วยงานราชการ ทำให้แต่ละโรงเรียนในสังกัดมีการรับนโยบายในการบริหารงานและการจัดการศึกษาที่ตรงกัน โดยจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเน้นการตอบสนอง หรือจัดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนี้การบริหารงานและการสรรหาบุคลากรภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นภายใต้การแต่งตั้งจากภาครัฐ ส่งผลให้การบริหารงานและการสั่งการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะมาจากส่วนกลาง โดยเป็นมาตรฐานเดียวกัน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนเอกชนในระบบ ซึ่งหมายถึง โรงเรียนสามัญศึกษา อาชีวศึกษา และนานาชาติ ส่วนอีกหนึ่งประเภท ได้แก่ โรงเรียนเอกชนนอกระบบ ซึ่งหมายถึง โรงเรียนสอนศาสนา ศิลปะและกีฬา รวมถึงโรงเรียนวิชาชีพ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, n.d.) นอกจากนี้โรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนยังเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน, 2550) และมีคณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการ ที่สามารถจัดตั้งขึ้นตามความเหมาะสมของบริบทโรงเรียน โดยบริบทและจุดมุ่งหมายในการตั้งโรงเรียนเอกชนนั้น มีความหลากหลายและแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น จุดมุ่งหมายในการศึกษาทางวิชาการควบคู่กับการเผยแผ่ศาสนา เป็นต้น จากจุดมุ่งหมายของแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันประกอบกับแนวทางการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการบริหารงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละโรงเรียนส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีความหลากหลาย และมีจำนวนโรงเรียนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ เป็นโรงเรียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นสถานศึกษาสำหรับชาวต่างชาติที่มาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยสามารถจำแนกตามหลักสูตรสถานศึกษาได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) โรงเรียนนานาชาติที่ใช้ระบบอเมริกัน (2) โรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรสหราชอาณาจักร (3) โรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรนานาชาติ (International Baccalaureate) และ (4) โรงเรียนนานาชาติที่ใช้หลักสูตรจากประเทศอื่นๆ เช่น สิงคโปร์ จีน ฝรั่งเศส เป็นต้น (International School Association of Thailand, 2014) ความแตกต่างที่เห็นได้ค่อนข้างชัดเจนระหว่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติกับโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดนี้เป็นโรงเรียนที่ประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ อีกทั้งบุคลากรครูยังเป็นชาวต่างชาติในอัตราส่วนที่มากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจะมีลักษณะที่แตกต่างจากโรงเรียนอื่น ซึ่งจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับหลักสูตรหรือระบบของโรงเรียน อีกทั้งยังมีจุดเน้นในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ อีกด้วย

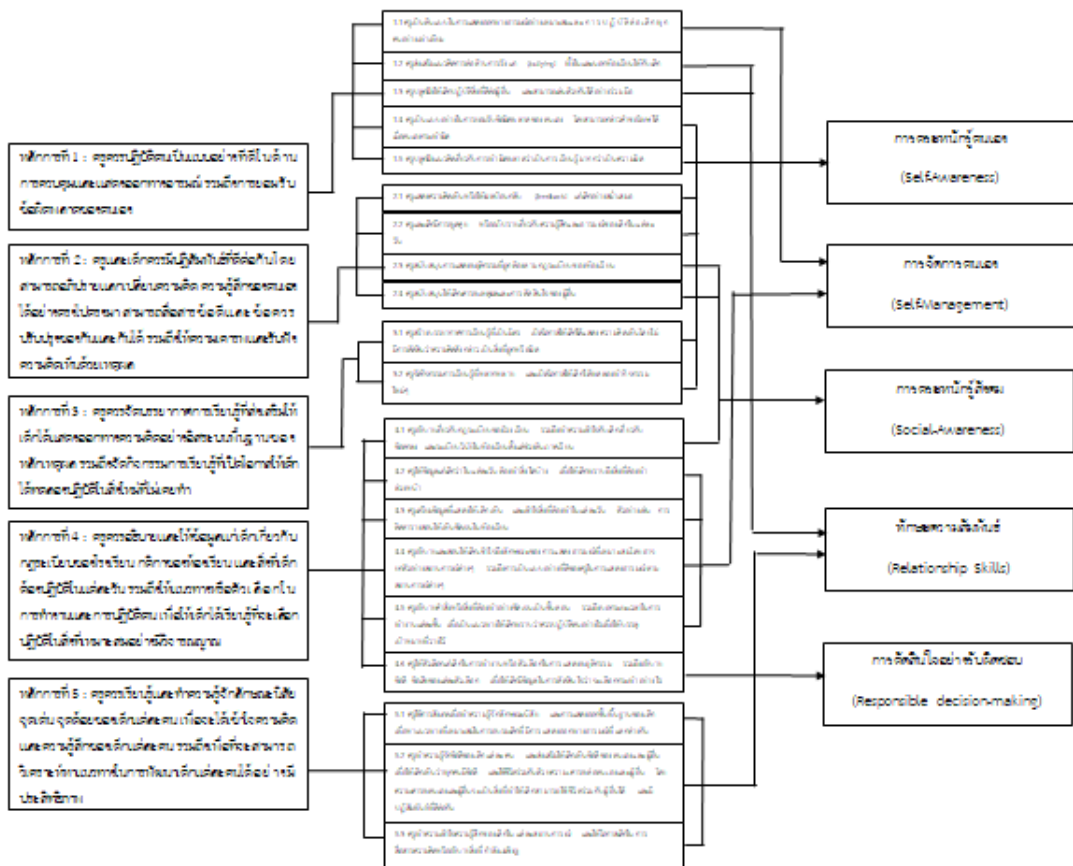
โรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม หรือที่เรียกว่าโรงเรียนสาธิต โดยโรงเรียนในสังกัดดังกล่าวจะขึ้นตรงกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งมีจุดประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนดังนี้ (1) เพื่อเป็นหน่วยการปฏิบัติงานด้านวิชาการของคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ (2) เพื่อเป็นสถานศึกษา วิจัย ทดลอง ค้นคว้า หาความรู้และแนวทางปฏิบัติเพื่อปรับปรุงให้วิชาครุศาสตร์ก้าวหน้ายิ่งขึ้น (3) เพื่อเป็นแหล่งวิทยาการทางการจัด และดำเนินการเรียนการสอนให้แก่สถาบันการศึกษาโดยเน้นทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม และ(4) เพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย (โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, n.d.) จากจุดประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนข้างต้น ส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมมีสภาพแวดล้อมที่ค่อนข้างดีตัวในการเรียนรู้ หรือการทดลองใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ รวมถึงมีจุดเน้นในการส่งเสริมให้เด็กฝึกฝนทักษะการคิด วิเคราะห์ และ ความกล้าแสดงออก

ข้อมูลของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนแต่ละสังกัดมีพื้นฐาน และ ธรรมชาติในการบริหารงานที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ และแนวทางการปฏิบัติของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนในแต่ละสังกัดยังมีจุดร่วมที่เหมือนกันอยู่ 1 ประการ ได้แก่ จุดร่วมในเรื่องความต่อเนื่องทางการจัดการศึกษาระหว่างชั้นอนุบาล 3 และประถมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากโรงเรียน

ในแต่ละสังกัดจะประกอบด้วยโรงเรียนที่มี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1.โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลต่อเนื่องมายังระดับประถมศึกษา และ 2.โรงเรียนที่จัดการศึกษาเริ่มจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลให้ความต่อเนื่องในการจัดการศึกษาของแต่ละโรงเรียน รวมถึงการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของแต่ละโรงเรียนในสังกัดต่างๆ มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันประกอบกับลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกันของโรงเรียนในแต่ละสังกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าสังกัดของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดนี้เป็นปัจจัยที่น่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในวัยรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และแตกต่างกันในลักษณะใดบ้าง

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด โดยมีหลักการในการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก (2) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (3) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ (4) ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และ (5) ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ดังที่ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed – Methods Research Design) ที่มีวัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจาก หนังสือ เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้ (1) รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเน้นไปที่ทักษะที่เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 อีกทั้งยังศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อตัวเด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในกรณีที่เด็กสามารถก้าวผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้สำเร็จ และในกรณีที่เด็กไม่สามารถก้าวผ่านช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้ (2) การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม (Social Emotional Learning) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะใด และมีความจำเป็นต่อเด็กในวัยรอยเชื่อมต่อนุบาลสู่ประถมศึกษาอย่างไรบ้าง และ

(3) การจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในส่วนของหลักการสำคัญในการจัดการกระบวนการแนวทางการจัดการกระบวนการ และการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม จากกระบวนการดังกล่าว

1.2 ประชากรและตัวอย่างวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ครูจัดขึ้นในโรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกันในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ประชากร และตัวอย่างของงานวิจัยจึงมีข้อมูลดังต่อไปนี้

ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่โรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10,000 คนโดยคำนวณจากฐานข้อมูลจำนวนครูของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช 2562

ตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยจำแนกโรงเรียนตามสังกัดของโรงเรียน ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดโรงเรียนเอกชนประเภทโรงเรียนนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แยกโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 120 - 600 คน เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 600 - 1,500 คน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และจำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3. ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนแต่ละขนาดของแต่ละสังกัด เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสม ซึ่งได้ขนาดตัวอย่างเป็นครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งสิ้นจำนวน 370 คน ตามการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan หลังจากส่งแบบสำรวจเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้รับการตอบกลับแบบสำรวจจำนวน 302 คน ซึ่งมากกว่าร้อยละ 80 ของตัวอย่างที่กำหนดไว้ตามการเปิดตารางกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยร้อยละ 80 ของขนาดตัวอย่างที่กำหนด ได้แก่ 298 คน

ตาราง 3.1 แนวคิดการเลือกตัวอย่าง

ชั้นปีที่ 1	โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 สังกัด												
	สพฐ.				สช.				สาธิต			นานาชาติ	
ชั้นปีที่ 2	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
ชั้นปีที่ 3	15	55	65	32	20	37	67	95	-	16	20	20	50
	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน

หมายเหตุ: ผู้วิจัยไม่สามารถจำแนกจำนวนครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติตามขนาดของโรงเรียนได้เนื่องจากข้อมูลไม่เพียงพอ

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จากตัวอย่างโดยใช้แบบสำรวจแนวทางการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
5. ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายละเอียดลักษณะการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม จากผู้ตอบแบบสำรวจที่ได้คะแนนการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 90 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด
6. ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับโรงเรียนที่ได้คะแนนการปฏิบัติมากกว่าร้อยละ 90 จนได้โรงเรียนที่สะดวกในการให้ความร่วมมือเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ทั้งหมด 11 โรงเรียน สัมภาษณ์ครูโรงเรียนละ 1 คน โดยสามารถจำแนกจำนวนตัวอย่างตามสังกัดได้ดังนี้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดโรงเรียนเอกชนประเภทโรงเรียนนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สังกัดละ 3 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2 คน รวมตัวอย่างการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยนี้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.แบบสำรวจ และ 2.แบบสัมภาษณ์

1. แบบสำรวจ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก ประถมศึกษา โดยแบบสำรวจแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบเติมคำตอบลงในช่องว่าง จำนวน 12 ข้อ เพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ตัวอย่างเช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมของโรงเรียนที่สอน และทัศนคติในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กในวัยรอบเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 56 ข้อ ซึ่งข้อคำถามในแบบสำรวจสร้างขึ้นโดยสอดคล้องกับหลักการการวัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก หมายถึง การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง (2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก ด้วยการอธิบายแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผลระหว่างกันและกัน (3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ หมายถึง ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของการมีเหตุและผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองลงมือปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ (4) การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว หมายถึง การที่ครูอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบ กติกา และข้อตกลงของโรงเรียนหรือห้องเรียน และกิจวัตรที่เด็ก

ต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ และ (5) การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การที่ครูเรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แบบสัมภาษณ์

ใช้ในการสัมภาษณ์ครูจากโรงเรียนที่มีการจัดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาในระดับต้น โดยข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีแนวทางการถามที่สอดคล้องกับหลักการการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กทั้ง 5 ด้าน เช่นเดียวกับแบบสำรวจ แต่จะเจาะไปที่การถามหลักการปฏิบัติ และรายละเอียดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม โดยมีข้อคำถามหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นแบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กประถมศึกษา โดยเครื่องมือดังกล่าวมีขั้นตอนในการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 : ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กเพื่อให้ได้นิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามและกำหนดรูปแบบของเครื่องมือ โดยมีนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การเรียนรู้ของเด็กที่ก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญทางอารมณ์และสังคม โดยสมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) (2) การจัดการตนเอง (self-management) (3) การตระหนักรู้สังคม (social-awareness) (4) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และ (5) การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making)

กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยครู และมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งสามารถแบ่งการปฏิบัติดังกล่าวออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก หมายถึง การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง (2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก หมายถึง ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผลระหว่างกันและกัน (3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ หมายถึง ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของการมีเหตุและผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองลงมือปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ (4) การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว หมายถึง การที่ครูอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบ กติกา และข้อตกลงของโรงเรียนหรือห้องเรียน และกิจวัตรที่เด็กต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ และ (5) การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การที่ครูเรียนรู้และทำความเข้าใจลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 : สังเคราะห์ข้อมูลกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมโดยสามารถแบ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก จากนั้นผู้วิจัยใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 ด้าน มาใช้เป็นโครงสร้างในการสร้างข้อคำถามในแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์

ขั้นที่ 3 : สร้างข้อคำถามในแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 : ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกและนำข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง หรือ IOC ที่อยู่ในระดับสูง (0.6 ขึ้นไป) ไปใช้

(กนิษฐ์ ศรีเคลือบ, 2561) ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมแต่ละด้านในแบบสำรวจมีค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของข้อคำถาม ดังที่ปรากฏในตาราง 3.2 และมีรายละเอียดค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อปรากฏใน ภาคผนวก ก

ตาราง 3.2 ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของข้อคำถาม

องค์ประกอบกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม	ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)
ด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก	0.68
ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	0.70
ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ	0.73
ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว	0.82
ด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก	0.77

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ตัวอย่างวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอเก็บข้อมูลร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสำรวจทางไปรษณีย์ให้ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 750 ฉบับ
3. เก็บรวบรวมแบบสำรวจได้รับการตอบจากครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ซึ่งได้รับการตอบกลับแบบสำรวจจำนวน 302 ฉบับ

4. คัดเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์ และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยคัดเลือกโรงเรียนที่ครูมีคะแนนการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ตอบในแบบสำรวจมากกว่าร้อยละ 90

5. ติดตามโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อเป็นตัวอย่างในการสัมภาษณ์ โดยยื่นจดหมายขอ อนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และได้รับการตอบรับในการให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 11 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน ประเภทนานาชาติ สังกัดละ 3 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน 2 โรงเรียน รวมเป็นจำนวนครูทั้งสิ้น 11 คน โดยจำนวนครูดังกล่าวมีข้อมูลพื้นฐานดังที่ปรากฏ ในตาราง 3.3

ตาราง 3.3 การสัมภาษณ์ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน
ครูสพฐ. 1	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	29 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูสพฐ. 2	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	33 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูสพฐ. 3	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	45 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูเอกชน 1	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	32 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูเอกชน 2	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	48 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูสาธิต 1	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	28 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูสาธิต 2	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	53 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูสาธิต 3	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม	29 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูนานาชาติ 1	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ	27 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1

ครู	สังกัดโรงเรียน	อายุ	ระดับชั้นที่สอน
ครูนานาชาติ 2	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ	26 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1
ครูนานาชาติ 3	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ	34 ปี	ประถมศึกษาปีที่ 1

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ทำแบบสำรวจเพื่อรายงานข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย และตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น ด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูล

2. วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนแต่ละสังกัด โดยวิเคราะห์จากความถี่ ร้อยละ และใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ (ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนแต่ละสังกัด โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติ (ANOVA) ประกอบกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นสรุปข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นความเรียง และตารางเปรียบเทียบลักษณะการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

5. การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเป็นการนำเสนอในรูปแบบของตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับอธิบายการสรุปผลโดยใช้ความเรียง โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสำรวจลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และนำเสนอข้อมูลตามหัวข้อที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทยานานาชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทยานานาชาติ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร และ (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

**ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม
สำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4
สังกัด**

ข้อมูลสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถแบ่งการสรุปผลข้อมูลได้เป็น 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ (1) ข้อมูลพื้นฐาน
เกี่ยวกับครู (2) ทักษะคติของครูในการจัดการเรียนรู้ และ (3) ข้อมูลโรงเรียน โดยสรุปผลข้อมูลทั้ง
3 ประเด็น ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ
นวัตกรรม และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ ตามลำดับ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อมูลในตารางที่ 4.1 พบว่าข้อมูลพื้นฐานของครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อมูลดังนี้ ครูผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 107 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น
ร้อยละ 88.79 และเพศชายร้อยละ 11.21 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 21-30 ปี มาก
ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.66 รองลงมาเป็นช่วง 51-60 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ
22.43 ร้อยละ 16.82 และร้อยละ 13.08 ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ 82.24 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 17.76 ประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่จะ
น้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.68 รองลงมาเป็นช่วง 11 – 20 ปี มากกว่า 31 ปี และ 21 – 30 ปี
คิดเป็นร้อยละ 18.69 ร้อยละ 11.21 และร้อยละ 8.41 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรม
เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 52.34 รองลงมาคือเคยได้รับการ
อบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมคิดเป็นร้อยละ 47.66

นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครู
ประถม ร้อยละ 29.11 ครูอนุบาล ร้อยละ 28.16 ผู้ปกครอง ร้อยละ 18.04 ผู้บริหาร ร้อยละ 16.46
และตัวเด็กเอง ร้อยละ 8.23 ตามลำดับ ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็ก
ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมาก
ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.74 รองลงมาได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ร้อยละ
15.16 การเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้เด็ก ร้อยละ 12.48 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็ก
เกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ร้อยละ 11.90 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

อย่างอิสระ ร้อยละ 11.52 การสร้างทักษะในการอ่านออก เขียนได้ คำนวณเป็น ร้อยละ 9.21 การส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ร้อยละ 8.45 การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ร้อยละ 6.72 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ร้อยละ 6.14 และการส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 2.69 ตามลำดับ

ในส่วนของคุณข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.47 รองลงมาเป็นมากกว่า 16 คน และน้อยกว่า 16 คน คิดเป็นร้อยละ 43.93 และร้อยละ 5.61 ตามลำดับ สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบาย และการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 49.53 รองลงมาคือมีนโยบายแต่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจน และไม่มีนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 44.86 และร้อยละ 5.61 ตามลำดับ จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวนน้อยกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือมีจำนวน 6 – 15 คน และมากกว่า 15 คน คิดเป็นร้อยละ 43.93 และร้อยละ 4.62 ตามลำดับ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ข้อมูลในตารางที่ 4.1 พบว่าครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ตอบแบบสำรวจจำนวน 118 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 86.44 และเพศชายร้อยละ 13.56 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 51 - 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมาเป็นช่วง 21 - 30 ปี 41 - 50 ปี และ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.42 ร้อยละ 21.19 และร้อยละ 19.49 ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.53 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 8.47 ประสบการณ์การสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.76 รองลงมาเป็นช่วง 11 - 20 ปี 21 - 30 ปี และมากกว่า 31ปี คิดเป็นร้อยละ 25.42 ร้อยละ 21.19 และร้อยละ 7.63 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 70.34 รองลงมาคือไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมคิดเป็นร้อยละ 29.66

นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครู ประถม ร้อยละ 25.94 ครูอนุบาล ร้อยละ 25.19 ผู้ปกครอง ร้อยละ 20.45 ผู้บริหาร ร้อยละ 17.46 และตัวเด็กเอง ร้อยละ 10.97 ตามลำดับ ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็ก ในช่วงรอยต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.70 รองลงมาได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ร้อยละ

14.85 การเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้เด็ก ร้อยละ 12.29 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ร้อยละ 12.29 การสร้างทักษะในการอ่านออก เขียนได้ คำนวณเป็น ร้อยละ 9.56 การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ร้อยละ 8.53 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้และการปรับตัว ร้อยละ 8.19 การส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ร้อยละ 7.68 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ร้อยละ 7.00 และการส่งเสริมทักษะ การสื่อสารภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 3.92 ตามลำดับ

ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีดังนี้ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.25 รองลงมาเป็น มากกว่า 16 คน และน้อยกว่า 16 คน คิดเป็นร้อยละ 27.12 และร้อยละ 7.63 ตามลำดับ สำหรับ นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 77.97 รองลงมาคือมีนโยบายแต่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจน และไม่มีนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 21.19 และร้อยละ 0.85 ตามลำดับ จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวน 6 - 15 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46 รองลงมาคือน้อยกว่า 6 คน และมากกว่า 15 คน คิดเป็นร้อยละ 40.68 และร้อยละ 11.86 ตามลำดับ

สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ข้อมูลในตารางที่ 4.1 พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรมตอบแบบสำรวจจำนวน 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 82.93 และเพศชาย ร้อยละ 17.07 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.27 รองลงมาเป็นช่วง 31 - 40 ปี, 21 - 30 ปี และ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.83 ร้อยละ 24.39 และ ร้อยละ 19.51 ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.78 รองลงมา ได้แก่ปริญญาตรี และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 46.34 และร้อยละ 4.88 ตามลำดับ ประสบการณ์ ในการสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.98 รองลงมาเป็นช่วง 11 - 20 ปี 21 - 30 ปี และมากกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.39 ร้อยละ 12.20 และร้อยละ 2.44 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่ ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 58.54 รองลงมาคือเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมคิดเป็นร้อยละ 41.46

นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรมพบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่ รับผิดชอบของครูประถม ร้อยละ 28.06 ครูอนุบาล ร้อยละ 21.55 ผู้บริหาร ร้อยละ 19.42 ผู้ปกครอง

ร้อยละ 17.27 และตัวเด็กเอง ร้อยละ 13.67 ตามลำดับ ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้เด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.20 รองลงมาได้แก่ การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และการปรับตัว ร้อยละ 14.71 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ร้อยละ 13.24 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ร้อยละ 12.75 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ร้อยละ 12.25 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ร้อยละ 10.78 การสร้างทักษะในการอ่านออก เขียนได้ คำนวณเป็น ร้อยละ 9.80 การส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ร้อยละ 5.39 การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ร้อยละ 4.41 และการส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 1.47 ตามลำดับ

ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมมีดังนี้ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.05 รองลงมาเป็นมากกว่า 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95 สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 85.37 รองลงมาคือมีนโยบายแต่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจน และไม่มีการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 12.20 และร้อยละ 2.44 ตามลำดับ จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวน 6 - 15 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66 รองลงมาได้แก่มากกว่า 15 คน และน้อยกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 26.83 และร้อยละ 19.51 ตามลำดับ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ข้อมูลในตารางที่ 4.1 พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติตอบแบบสำรวจจำนวน 36 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 61.11 และเพศชายร้อยละ 38.89 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.11 รองลงมาเป็นช่วง 31 - 40 ปี, 41 - 50 ปี และ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 ร้อยละ 25.00 และร้อยละ 5.56 ตามลำดับ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาได้แก่ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 38.89 ประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาเป็นช่วง 11 - 20 ปี 21 - 30 ปี และมากกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 25 ร้อยละ 11.11 และร้อยละ 2.78 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมาคือไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมคิดเป็นร้อยละ 16.67

นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติพบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูอนุบาล ร้อยละ 24.79 ครูประถม ร้อยละ 23.97 ผู้ปกครอง ร้อยละ 19.83 ผู้บริหาร และตัวเด็กเอง ร้อยละ 15.70 ตามลำดับ ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็ก ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ และการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.13 รองลงมาได้แก่ การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ร้อยละ 13.59 การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง ร้อยละ 11.41 การเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ ร้อยละ 10.87 การสร้างทักษะในการอ่านออก เขียนได้ คำนวณเป็น ร้อยละ 10.33 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ร้อยละ 9.78 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ร้อยละ 7.61 การส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาไทย ร้อยละ 4.35 และการส่งเสริมทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 3.80 ตามลำดับ

ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติพบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นน้อยกว่า 16 คน และมากกว่า 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และร้อยละ 8.33 ตามลำดับ สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาคือมีนโยบายแต่การปฏิบัติยังไม่ชัดเจน และไม่มีนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 33.33 และร้อยละ 5.56 ตามลำดับ จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวน 6 – 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56 รองลงมาได้แก่น้อยกว่า 6 คน และมากกว่า 15 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และร้อยละ 2.78 ตามลำดับ

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของครูและโรงเรียนจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

ข้อมูลพื้นฐาน	สังกัดของโรงเรียน				
	สพฐ.	สวทศ.	เอกชน	นานาชาติ	รวม
	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
	เพศ				
ชาย	11.21 (12)	17.07 (7)	13.56 (16)	38.89 (14)	16.23 (49)
หญิง	88.79 (95)	82.93 (34)	86.44 (102)	61.11 (22)	83.77 (253)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
	อายุ				
21-30 ปี	47.66 (51)	24.39 (10)	25.42 (30)	36.11 (13)	34.44 (104)
31-40 ปี	16.82 (18)	26.83 (11)	19.49 (23)	33.33 (12)	21.19 (64)
41-50 ปี	13.08 (14)	29.27 (12)	21.19 (25)	25.00 (9)	19.87 (60)
51-60 ปี	22.43 (24)	19.51 (8)	33.90 (40)	5.56 (2)	24.50 (74)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
	วุฒิการศึกษา				
ปริญญาตรี	82.24 (88)	46.34 (19)	91.53 (108)	61.11 (22)	78.48 (237)
ปริญญาโท	17.76 (19)	48.78 (20)	8.47 (10)	38.89 (14)	20.86 (63)
ปริญญาเอก	0.00 (0)	4.88 (2)	0.00 (0)	0.00 (0)	0.66 (2)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
	ช่วงประสบการณ์				
น้อยกว่า 10 ปี	61.68 (66)	60.98 (25)	45.76 (54)	61.11 (22)	55.30 (167)
11-20 ปี	18.69 (20)	24.39 (10)	25.42 (30)	25.00 (9)	22.85 (69)

สังกัดของโรงเรียน					
ข้อมูลพื้นฐาน	สพฐ.	สาธิต	เอกชน	นานาชาติ	รวม
	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
21-30 ปี	8.41 (9)	12.20 (5)	21.19 (25)	11.11 (4)	14.24 (43)
31 ปีขึ้นไป	11.21 (12)	2.44 (1)	7.63 (9)	2.78 (2)	7.62 (23)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
จำนวนนักเรียน					
น้อยกว่า 16 คน	5.61 (6)	0.00 (0)	7.63 (9)	25.00 (9)	7.95 (24)
16-30 คน	50.47 (54)	78.05 (32)	65.25 (77)	66.67 (24)	61.92 (187)
มากกว่า 30 คน	43.93 (47)	21.95 (9)	27.12 (32)	8.33 (3)	30.13 (91)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
นโยบาย					
ชัดเจน	49.53 (53)	85.37 (35)	77.97 (92)	61.11 (22)	66.89 (202)
มีแต่ปฏิบัติไม่ชัดเจน	44.86 (48)	12.20 (5)	21.19 (25)	33.33 (12)	29.80 (90)
ไม่มี	5.61 (6)	2.44 (1)	0.85 (1)	5.56 (2)	3.31 (10)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
บุคลากรสายชั้น					
น้อยกว่า 6 คน	51.40 (55)	19.51 (8)	40.68 (48)	41.67 (15)	41.72 (126)
6-15 คน	43.93 (47)	53.66 (22)	47.46 (56)	55.56 (20)	48.01 (145)
มากกว่า 15 คน	4.67 (5)	26.83 (11)	11.86 (14)	2.78 (1)	10.26 (31)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
การอบรม					

สังกัดของโรงเรียน					
ข้อมูลพื้นฐาน	สพฐ.	สาธิต	เอกชน	นานาชาติ	รวม
	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
เคยได้รับ	47.66 (51)	41.46 (17)	70.34 (83)	83.33 (30)	59.93 (181)
ไม่เคยได้รับ	52.34 (56)	58.54 (24)	29.66 (35)	16.67 (6)	40.07 (121)
รวม	100 (107)	100 (41)	100 (118)	100 (36)	100 (302)
ระดับการศึกษาที่เปิดสอน					
เตรียมอนุบาล	5.51 (13)	16.08 (23)	17.86 (80)	19.35 (30)	14.87 (146)
อนุบาล	44.07 (104)	20.28 (29)	25.67 (115)	21.29 (33)	28.62 (281)
ประถมศึกษา	44.92 (106)	27.97 (40)	26.12 (117)	21.94 (34)	30.24 (297)
มัธยมต้น	4.24 (10)	17.48 (25)	16.96 (76)	18.71 (29)	14.26 (140)
มัธยมปลาย	1.27 (3)	18.18 (26)	13.39 (60)	18.71 (29)	12.02 (118)
รวม	100 (236)	100 (143)	100 (448)	100 (155)	100 (982)
ความรับผิดชอบในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม					
ครูอนุบาล	28.16 (89)	21.58 (30)	25.19 (101)	24.79 (30)	25.59 (250)
ครูประถม	29.11 (92)	28.06 (39)	25.94 (104)	23.97 (29)	27.02 (264)
ผู้บริหาร	16.46 (52)	19.42 (27)	17.46 (70)	15.70 (19)	17.20 (168)
ผู้ปกครอง	18.04 (57)	17.27 (24)	20.45 (82)	19.83 (24)	19.14 (187)
ตัวเด็กเอง	8.23 (26)	13.67 (19)	10.97 (44)	15.70 (19)	11.05 (108)
รวม	100 (316)	100 (115)	100 (401)	100 (121)	100 (977)
เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้					
การเป็นแบบอย่าง	15.16 (79)	10.78 (22)	14.85 (87)	14.13 (26)	14.31 (214)

ข้อมูลพื้นฐาน	สังกัดของโรงเรียน				
	สพฐ.	สาธิต	เอกชน	นานาชาติ	รวม
	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)	ร้อยละ (จำนวน)
สุขภาพ	6.72 (35)	4.41 (9)	8.53 (50)	11.41 (21)	7.69 (115)
ปฏิสัมพันธ์	15.74 (82)	13.24 (27)	15.70 (92)	13.59 (25)	15.12 (226)
ความมั่นคงทาง อารมณ์	12.48 (65)	15.20 (31)	12.29 (72)	10.87 (20)	12.58 (188)
บรรยากาศ	11.52 (60)	12.75 (26)	12.29 (72)	14.13 (26)	12.31 (184)
ส่งเสริมภาษาไทย	8.45 (44)	5.39 (11)	7.68 (45)	4.35 (8)	7.22 (108)
ส่งเสริม ภาษาต่างประเทศ	2.69 (14)	1.47 (3)	3.92 (23)	3.80 (7)	3.14 (47)
ชี้แนะโดยตรง	11.90 (62)	14.71 (30)	8.19 (48)	7.61 (14)	10.30 (154)
สังเกตพฤติกรรม	6.14 (32)	12.25 (25)	7.00 (41)	9.78 (18)	7.76 (116)
อ่าน เขียน คำนวณ	9.21 (48)	9.80 (20)	9.56 (56)	10.33 (19)	9.57 (143)
รวม	100 (521)	100 (204)	100 (586)	100 (184)	100 (1495)

หมายเหตุ: สพฐ. หมายถึง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกชน หมายถึง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สาธิต หมายถึง สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

นานาชาติ หมายถึง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบลักษณะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ (1) วิเคราะห์ระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด และ(2) เปรียบเทียบระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด โดยเปรียบเทียบตามองค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก

ซึ่งผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด พบว่า ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับมาก ดังที่ปรากฏในตาราง 4.2 โดยโรงเรียนแต่ละสังกัดมีค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($M = 4.37, SD = 0.33$) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($M = 4.30, SD = 0.34$) โรงเรียนสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ($M = 4.34, SD = 0.31$) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ ($M = 4.41, SD = 0.34$)

ตาราง 4.2 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในภาพรวมของครูจำแนกตามสังกัดโรงเรียน

สังกัดโรงเรียน	n	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มาก	4.37	0.33	0.07
สาธิต	41	มาก	4.34	0.31	0.07
เอกชน	118	มาก	4.30	0.34	0.08
นานาชาติ	36	มาก	4.41	0.34	0.08
รวม	302	มาก	4.34	0.33	0.08

ผลการวิเคราะห์

ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	p
Between Group	0.44	3	0.15	1.34	0.26
Within Group	33.01	298	0.11		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่					
Leneve's Test	F = 0.52, df1 = 3, df2 = 298,		p-value = 0.67		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ในส่วน of ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด โดยเปรียบเทียบตามองค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก (2) การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก (3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ (4) การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และ (5) การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก มีข้อมูลดังต่อไปนี้

ในตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก พบว่าโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูทั้ง 4 โรงเรียนพบว่าหลักการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การควบคุมอารมณ์ และน้ำเสียงของตนเองเมื่อสื่อสารกับเด็ก การกล่าวขอบคุณ และขอโทษ ให้เป็นเรื่องปกติ และการใช้ประสบการณ์ตรงของตนเองเป็นแบบอย่างในการสอน แต่ในส่วน of วิธีการหรือกลวิธีในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมีความแตกต่างกันโดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลวิธี ดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ 1 อธิบายผลเสียเมื่อควบคุมอารมณ์ไม่ได้ คือ ครูใช้การพูดคุยในเรื่องอื่นๆ เพื่อให้เด็กใจเย็นลง เมื่อเด็กพร้อมที่จะรับฟังแล้วจึงเล่าเรื่องราวประสบการณ์ของตนเองในการทำผิดพลาดจาก

การไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เพื่อให้เด็กเห็นภาพมากขึ้นว่าถ้าหากไม่ควบคุมอารมณ์จะเป็นอย่างไร จากนั้นจึงอธิบายถึงผลเสียของการไม่ควบคุมอารมณ์ของตนเอง

“คือเราต้องควบคุมอารมณ์ตนเองก่อน พยายามแสดงออกให้เหมาะสมแม้เด็กจะแสดงอารมณ์ก้าวร้าว แล้วเราก็พยายามหาเรื่องที่เด็กสนใจ เพื่อให้เค้าโฟกัส แล้วพอเค้าเย็นลงพร้อมจะฟังก็อธิบายให้เค้าฟังว่าถ้าแสดงอารมณ์ไม่เหมาะสมจะมีผลเสียอะไรบ้าง” (ครูสพฐ. 1)

“เหมือนเรายกกรณีตัวอย่าง เรายกประสบการณ์เดิมที่เราเคยเป็นว่าถ้าสมมุติเราไม่สามารถจัดการอารมณ์ตัวเองได้ผลที่ได้รับมันจะเป็นยังไง แล้วเราก็จะเล่าประสบการณ์ที่เจอมาให้เด็กฟัง เพราะส่วนใหญ่ก็คือจะมีบ้างที่เด็กแสดงออกทางสีหน้า เราก็บอกอย่างนี้ถ้าเราทำเหมือนกับในละครเรื่องนึงที่มีคนทำหน้าที่แบบนี้คิดว่าคนจะชอบมั้ย ประมาณนี้ค่ะ” (ครูสพฐ. 3)

กลวิธีที่ 2 ใช้คำถามกระตุ้นเพื่อระบุอารมณ์ คือ ครูใช้คำถามนำ ตัวอย่างเช่น เกิดอะไรขึ้น และตอนนี้หนูรู้สึกอย่างไร เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดและสามารถระบุได้ว่าเด็กรู้สึกหรือมีอารมณ์ในขณะนั้นอย่างไร

“ในห้องเรียนปกติก็จะมีได้ว่าจะเกิดอารมณ์โกรธหรือไว้วายไม่พอใจ ทีนี้เราก็จะต้องไม่ไปเบรคอารมณ์นั้นโดยทันที แต่เราจะถามเค้าว่าเกิดอะไรขึ้น รู้สึกยังไง ค่อยๆให้เค้าคิดแล้วระบุออกมาให้เค้าได้เรียนรู้ว่าถ้าเค้ารู้สึกแบบนี้เค้าเลยทำแบบนี้ แล้วก็ช่วยกันคิดวิธีแก้เพื่อให้ครั้งต่อไปเค้ามีวิธีการแสดงออกเหมาะสมมากขึ้น แต่ก็เริ่มด้วยครูที่ไม่ใช้อารมณ์ในการหยุดสถานการณ์ ต้องใช้สติในการตั้งคำถาม” (ครูเอกชน 1)

กลวิธีที่ 3 สอนว่าข้อผิดพลาดเป็นเรื่องปกติ คือ ครูสอนให้เด็กเข้าใจว่าการทำผิดพลาดเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการสามารถยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง กล่าวขอโทษต่อเด็กเมื่อตนเองทำผิดพลาด หรือพูดผิด พร้อมทั้งจะยอมรับข้อผิดพลาดและแก้ไขให้ถูกต้อง

“คือเราก็ต้องคิดก่อนว่าครูก็ผิดได้ บางครั้งเราอาจจะอ่านหรือพูดผิด เราก็จะบอกว่าโอเคครูพูดผิดนะ ขอโทษที เราก็พูดขอโทษได้ มันก็แสดงให้เห็นว่าครู

ก็ผิดได้ แล้วถ้าผิด เราก็พูดขอโทษกันได้ พอครั้งไหนที่เค้าทำผิดเค้าก็จะกลัวยอมรับแล้วก็ขอโทษ” (ครูเอกชน 1)

“สอน แนะนำว่าทุกคนทำผิดได้ พลาดได้ แต่ต้องรู้จักยอมรับการกระทำและปรับปรุง เช่น สมมติครูเผลอพูดผิด ครูก็อาจจะบอกไปว่า ขอโทษค่ะ ครูขอแก้เป็น... แล้วย้ำว่าคนเราผิดพลาดได้ หรือถ้านักเรียนทำผิด ก็จะใช้วิธีการบอกกว้างๆ ไม่เจาะจงชื่อหรือตัวผู้กระทำ” (ครูนานาชาติ 3)

กลยุทธ์ที่ 4 ใช้หลักการข้อตกลงในห้องเรียน คือ ครูและเด็กสร้างข้อตกลงในห้องเรียนร่วมกันอย่างชัดเจน เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เด็กทำผิดข้อตกลง ก็จะใช้ข้อตกลงเป็นหลักซึ่งจะทำให้ครูและเด็กลดการแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมในระหว่างเกิดสถานการณ์ขึ้นเนื่องจากได้สร้างข้อตกลงร่วมกันไว้ตั้งแต่ต้น

“คือเปิดเทอมมาเราก็จะมีข้อตกลงกันว่าอยู่ในห้องเรียนจะทำอย่างไรบ้าง ถ้าเด็กทำผิดเราก็ต้องไปดูที่ข้อตกลงว่าเป็นอย่างไร คืออาจจะไม่ใช่บทลงโทษ แต่มีเงื่อนไขอะไรต่างๆ เพราะฉะนั้นถ้าเด็กผิดพลาดกับตรงนี้เราก็ดูตามเงื่อนไขไป เพราะฉะนั้นมันก็จะไม่ได้มีเรื่องอารมณ์เข้ามาที่เราต้องแสดงอารมณ์โกรธหรืออะไร อารมณ์มันก็จะควบคุมได้ง่าย ก็คือยึดจัดการตามมาตรฐานข้อตกลงที่วางไว้” (ครูสาธิต 3)

ตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก

ด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก					
สังกัดโรงเรียน	N	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มาก	4.26	0.36	0.08
สาธิต	41	มาก	4.36	0.28	0.06
เอกชน	118	มาก	4.23	0.39	0.09
นานาชาติ	36	มาก	4.39	0.34	0.08
รวม	302	มาก	4.28	0.36	0.08
ผลการวิเคราะห์					
ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	p
Between Group	1.09	3	0.36	2.83	0.04*
Within Group	38.21	298	0.13		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่		นานาชาติ > เอกชน*			
		สาธิต > เอกชน*			
Leneve's Test	F = 2.79, df1 = 3, df2 = 298,		p-value = 0.04		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

การเปรียบเทียบข้อมูลในด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด พบว่าโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีระดับ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ไม่แตกต่างกันดังที่ปรากฏในตาราง 4.4 โดยการจัดกระบวนการดังกล่าวมี 4 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ 1 สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย คือ ครูใช้น้ำเสียงที่เป็นมิตรในการพูดคุยและทำความรู้จักกับเด็ก ใช้สีหน้าและท่าทางที่เป็นมิตรเพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายกล้าที่จะเข้ามาพูดคุยกับครู

“ก็จะเริ่มเข้าไปทักทายก่อน เพราะโดยธรรมชาติเด็กก็จะไม่ค่อยกล้าที่จะเข้ามาคุยกับครูก่อน เราก็ต้องเป็นมิตรเพื่อให้บรรยากาศมันผ่อนคลาย เด็กก็จะกล้าเข้ามาหาเรา ที่สำคัญคือเราต้องจำชื่อเด็กให้ได้ พอเราจำได้ก็เหมือนเค้าเปิดกับเราแล้วระดับนี้” (ครูเอกชน 1)

“ปกติพยายามใช้น้ำเสียงให้ดูเป็นมิตร เพื่อให้เค้ากล้าที่จะเปิดใจ กล้าพูดกับเรา โดยเฉพาะช่วงเพิ่งเปิดเทอมนักเรียนเค้าจะกังวลมาก” (ครูสาธิต 1)

กลวิธีที่ 2 สนทนาเพื่อกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น คือ ครูให้โอกาสเด็กได้พูดอย่างทั่วถึง โดยเน้นการใช้คำถามกระตุ้นเด็กที่ไม่ค่อยมีความกล้าแสดงออกเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการพูด อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กแสดงพูดในสิ่งที่คิดโดยไม่ถูกปิดกั้นความคิดเห็น

“สนับสนุนตรงที่ว่าให้เค้ากล้าพูด แสดงความคิดเห็นว่าเพราะอะไร โดยเราก็จะป้อนคำถามให้เค้าเพื่อกระตุ้นให้เค้าคิด และพูดออกมา” (ครูสพฐ. 1)

“กระตุ้นคิดโดยการใช้คำถามนำ และช่วยเสริมคำตอบให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามครูได้อย่างเต็มที่หากเกิดข้อสงสัย” (ครูสพฐ. 2)

กลวิธีที่ 3 เปิดโอกาสในการสื่อสารอย่างอิสระ คือ ครูไม่ตัดสินว่าความคิดของเด็กเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิด แต่ครูจะใช้วิธีการแนะนำและให้แนวคิดที่ถูกต้องเมื่อเรื่องที่เด็กแสดงความคิดเห็นไม่ได้เป็นไปอย่างสร้างสรรค์

“ก็คือ เราจะไม่ปิดกั้นนะ ก็คืออยากพูด แสดงออกอะไรก็ให้ทุกคนพูดออกมา แต่ข้อดีที่เด็กเดี๋ยวนี้ค่อนข้างกล้าแสดงออก คือเราจะไม่ไปเบรคเค้าให้เค้าพูดมาเต็มที่ พอพูดเสร็จถ้าตรงไหนที่เรามองว่ามันไม่ดี ไม่โอเค เราก็ค่อยๆสอนเค้าไป

ก็คือให้เค้าทำมาก่อนแล้วอะไรไม่ดีค่อยบอกทีหลัง จะไม่บอกตอนเค้าทำเพราะจะทำให้เค้ารู้สึกขาดความมั่นใจ” (ครูสุพฐ. 3)

“ครูจะเปิดโอกาสให้เด็กๆแสดงความคิดเห็นและจะมีส่วนร่วมกับเด็กในทุกๆ กิจกรรม เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของเด็กๆในทุกด้าน บางครั้งจะสนทนาพูดคุยไปกับเด็กๆ ในเรื่องที่เด็กๆสื่อสารหรือบอกเล่าให้ครูฟัง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการรับฟังความคิดหรือความรู้สึกของเด็กๆ เมื่อเกิดปัญหาเด็กๆจะได้กล้าพูด กล้าบอก กล้าปรึกษาปัญหา” (ครูเอกชน 2)

กลวิธีที่ 4 ใช้เสริมแรงทางบวก คือ การที่ครูให้คำชมหรือคะแนนสะสมเมื่อเด็กกล้าพูด กล้าแสดงออกในชั้นเรียนโดยไม่ได้ตัดสินว่าคำตอบที่เด็กบอกเป็นคำตอบที่ถูกหรือผิด

“ก็จะใช้เป็นคำชม เวลาที่เด็กกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นเราก็จะชื่นชมว่าดีมากเลยมีความกล้าแสดงออก กล้าพูดในสิ่งที่ตนเองคิด” (ครูเอกชน 1)

“ก็เป็นการจัดกิจกรรมเนาะ เช่นให้ออกมาเล่าเรื่อง ออกมาอ่านนิทานให้เพื่อนฟัง แล้วอย่างไรชั้นเรียนก็จะให้ตอบคำถาม โดยคำตอบเราก็จะไม่บอกว่ามันผิดหรือถูก หรือเราเริ่มสังเกตเห็นแล้วว่าคนไหนไม่ค่อยตอบ เราก็จะลองให้เค้าตอบ พอเค้าตอบเราก็ให้คำชื่นชม เสริมแรงให้กำลังใจ ก็รู้สึกว่เค้าก็กล้าพูดมากขึ้น” (ครูสาธิต 3)

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก

ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก					
สังกัดโรงเรียน	n	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มากที่สุด	4.58	0.36	0.08
สาธิต	41	มากที่สุด	4.58	0.32	0.07
เอกชน	118	มากที่สุด	4.50	0.43	0.10
นานาชาติ	36	มากที่สุด	4.55	0.41	0.09
รวม	302	มากที่สุด	4.54	0.39	0.09
ผลการวิเคราะห์					
ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	P
Between Group	0.42	3	0.14	0.92	0.43
Within Group	45.33	298	0.15		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่			-		
Leneve's Test			F = 2.53, df1 = 3, df2 = 298, p-value = 0.06		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ตาราง 4.5 การเปรียบเทียบข้อมูลในด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ พบว่าโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งเมื่อผู้วิจัยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูทั้ง 4 โรงเรียนพบว่าหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การสนับสนุนให้เด็กแสดงออกทางความคิด และการบูรณาการกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติและคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ แต่ในส่วนของวิธีการหรือกลวิธีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวมีความแตกต่างกันโดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลวิธี ดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ 1 ใช้คำถามกระตุ้นเพื่อสื่อสารสิ่งที่คิด คือ การที่ครูใช้คำถามที่หลากหลายในการกระตุ้นให้เด็กบอกสิ่งที่คิดและเหตุผลที่สนับสนุนความคิดของตน

“อันนี้ควรมากๆ ทุกครั้งในการเรียนเราควรให้โอกาสเด็กในการสื่อสารว่าเค้าคิดเห็นต่อเรื่องนี้ยังไง ที่โรงเรียนคือจะใช้คำถาม ถ้ามันเป็น yes no question เราก็จะต้องถามต่อว่าทำไม เหตุผลคืออะไร ยังไงก็ต้องมีการ Debate กัน ผิดหรือถูกไม่ว่า แต่ต้องคุยกันแล้วหาข้อสรุป” (ครูเอกชน 1)

“คำถามเราเยอะแยะอะ คำถามนี้คนนี้ตอบแล้ว คำถามต่อไปให้คนอื่นตอบบ้าง เรามีเป็นกลุ่มบางทีก็ครั้งนี้ให้กลุ่ม 1 ครั้งต่อไปเป็นกลุ่ม 2 บ้าง คำถามมันเยอะอะ เพราะการสอนแบบ Active Learning ครูต้องถามคำถามเป็นสำคัญอยู่แล้ว คำถามเราเยอะมาก ยกเว้นแต่ว่าอาจจะจะมีบางคนที่นานๆ ตอบทีเราก็อ๋อไปเฉาะ” (ครูสาริต 2)

กลวิธีที่ 2 เรียนรู้จากสถานการณ์จริง คือ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่让孩子ได้ทดลองลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงตามหัวข้อการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การ让孩子ได้ทดลองวางแผนซื้อของในสหกรณ์ และ让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการวางแผนการใช้จ่าย และการคำนวณ เป็นต้น

“ช่วงเปิดเทอมมาใหม่ น้องป1 เค้าจะเรียนเกี่ยวกับแผนผังของโรงเรียนด้านในนะคะ แต่ช่วงนี้เนี่ยเค้าลืมน เราเลยให้เด็กเดินสำรวจเลยคะ ว่าไปสำรวจมานะในโรงเรียนมีขอบเขตอะไร อะไรอยู่ตรงไหนบ้าง แล้วพอเค้ากลับมาเค้าก็มาคุยกันฉันคิดอะไรเธอคิดอะไร คนนี้คิดว่าใช่ คนนี้คิดว่าไม่ใช่ จนไปพิสูจน์

ความจริง คือไปเดินสำรวจอีกรอบ เค้าก็จะเริ่มเข้าใจและจำได้แล้วว่าแผนผังใน
โรงเรียนจุดนี้เป็นอะไรบ้าง” (ครูเอกชน 1)

“เราก็พาเด็กไปสหกรณ์เลย เรามีวิชาสมรรถนะเพื่อชีวิตเพื่อให้เด็กรู้ว่าโรงเรียน
เรามีอะไรบ้าง เรามีสหกรณ์ สหกรณ์มีของขายถ้าพูดแค่นั้นจบ อีก 2 วันก็ลืม
เราก็พาไปซื้อของเลย ครูก็ต้องตั้งโจทย์ว่าถ้ามีเงิน 10 บาทคุณจะซื้ออะไร และก็
ไปขอพ่อแม่มาเลย 10 บาท แล้วสอนให้เด็กลิสต์รายการว่าจะซื้ออะไร ไปซื้อเลย
จ่ายเงินเอง ทำเอง ก็มีเด็กเดินมาหาบอกอาจารย์ว่าเค้าไม่ขายหนูคะ ก็เดินไป
ถามเลยว่าทำไม ปรากฏมีเงิน 10 บาทจะซื้อของ 11 บาท ที่นี้เด็กก็เรียนรู้แล้วว่า
เค้าบวกเลขผิด หรือเลือกของเกินเงินที่มี เค้าก็จะเรียนรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติเค้าก็จะ
จำได้ ไม่ใช่เรียนรู้จากสิ่งที่ครูบอก” (ครูสาธิต 2)

ตาราง 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และ
สังคม ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ

ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ

สังกัดโรงเรียน	n	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มาก	4.07	0.43	0.10
สาธิต	41	มาก	3.92	0.42	0.11
เอกชน	118	มาก	4.00	0.45	0.11
นานาชาติ	36	มาก	4.17	0.47	0.11
รวม	302	มาก	4.03	0.44	0.11

ผลการวิเคราะห์

ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	p
Between Group	1.48	3	0.49	2.57	0.05*
Within Group	57.37	298	0.19		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่			นานาชาติ > เอกชน*		
			นานาชาติ > สาธิต*		
Leneve's Test	F = 0.44, df1 = 3, df2 = 298,		p-value = 0.73		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ในการเปรียบเทียบระดับการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด พบว่าระดับการจัดการเรียนรู้ในด้านดังกล่าวไม่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตาราง 4.6 ซึ่งหลักการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านที่ 3 มีกลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ 1 สร้างข้อตกลงที่ชัดเจน คือ ครูและเด็กร่วมกันตกลงหากกติกาที่สามารถทำให้ทุกคนในห้องสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งการให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงในห้องเรียน จะส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวมากกว่าการที่ครูคิดข้อตกลงขึ้นและบังคับให้เด็กปฏิบัติตาม

“มี สร้างข้อตกลงชั้นเรียนร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียนทั้งชั้น โดยการถามความต้องการของผู้เรียนและหาความเหมาะสมของข้อตกลงตามที่ครูเห็นว่าเหมาะสม และปฏิบัติจริง พูดให้ชัดเจนคือ พบกันคนละครึ่งทางระหว่างครูและนักเรียน โดยครูนับว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนด้วย และทุกคนย่อมต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่เราร่วมกันสร้างขึ้นมา” (ครูสพฐ. 2)

“ถ้าในห้องก็คือในช่วงสัปดาห์แรกเราจะสร้างข้อตกลงแต่จะเน้นเป็นการถามเค้ามากกว่า ว่าอยากให้อะไรบ้าง ให้เค้าช่วยคิด มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลง โดยเราก็กถามว่าห้องเราควรมีกติกาอะไรบ้าง แล้ววันต่อมาเราก็มาสรุป ว่ามีอะไรบ้าง พิมพ์เป็นกติกาของห้องเราแล้วก็ติดชื่อเลยว่าคนนี่คิดข้อนี้ เค้าก็จะอยากช่วยกันทำเพราะเค้าคิดขึ้นมาเอง” (ครูสาธิต 3)

กลยุทธ์ที่ 2 เตรียมความพร้อมแต่ละวัน คือ ครูทำการเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้งในเรื่องของการทบทวนบทเรียน การทำกิจกรรมเพื่อสร้างความพร้อมด้านร่างกาย และการอธิบายถึงสิ่งที่ต้องทำในวันนั้น โดยครูพูดเกริ่นนำและอธิบายสิ่งที่ต้องทำในแต่ละวัน เพื่อให้เด็กทราบถึงตารางกิจกรรมของตนเอง

“ก็จะบอกเค้าก่อนในช่วงโฮมรูมว่ากิจกรรมวันนี้มีอะไรบ้าง เพราะบางทีมีกิจกรรมพิเศษแทรกเข้ามา เช่น ฉีดวัคซีน กิจกรรมภายนอก เราก็จะบอกเพื่อให้เค้ารู้ว่าวันนี้อาจจะไม่ได้เรียนตามตารางเรียนในบางช่วงนะ ก็จะประมาณนี้ บางวันก็จะมีการตรวจเล็บ ตรวจการแต่งกาย ตรวจอุปกรณ์การเรียนบ้าง เพราะบางคนชอบลืมเหลาดินสอมา ก็จะเตือนไป” (ครูสาธิต 1)

“จะเป็นแบบนี้ค่ะ จะเป็นโฮมรูมเย็นว่าพรุ่งนี้จะทำอะไรบ้าง แล้วก็สรุปด้วยว่าวันนี้ทำอะไรไป แล้วพอมาตอนเช้าเราก็กวนพูดเรื่องเดิมอีกรอบเป็นการย้ำไป แล้วก็บอกเค้าว่าอะไรที่เมื่อวานยังทำได้ไม่ดี วันนี้เราจะลองใหม่ ปรับให้ดีขึ้น ประมาณนี้ค่ะ อีกอย่างตอนเช้าเราจะเตรียมโดยการเช็คควรวินนี้เด็กเอาอุปกรณ์มาครบมั๊ย เอาหนังสือมาเรียนครบมั๊ย” (ครูสาธิต 3)

กลยุทธ์ที่ 3 ใช้การเสริมแรงทางบวก คือ ครูใช้ทั้งคำชม การสะสมดาวเด็กดี และการให้ของรางวัลเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ดีและสามารถสะสมคะแนนได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

“พยายามเสริมแรงนะ ถ้าเค้าปรับพฤติกรรมได้ดีขึ้น เช่น ให้สติ๊กเกอร์ดาว หรือชมเชยแต่กับบางคนก็มีนะที่พูดก็แล้ว อะไรก็แล้ว ก็ยังปรับไม่ได้ อันนี้ก็ต้องมาดูต่อว่าเกิดอะไรขึ้น บางทีอาจจะเป็นอาการของโรคบางอย่าง” (ครูสาธิต 1)

“เฮ้านี้ไ้คะ คะแนนกลุ่มก็มี แต่ละกลุ่มคุณต้องช่วยดูแลรับผิดชอบ ไม่งั้นคะแนนกลุ่มคุณก็จะไป อันนี้คือในภาพรวมๆนะ แต่ถ้ารายบุคคลต่างคนก็จะมีโน้ตของตัวเองว่าใครปฏิบัติยังไง ยังไม่ปรับปรุงก็ต้องเชิญผู้ปกครองมา” (ครูสาธิต 2)

“หลักๆจะเป็นชื่นชม เสริมแรงบวก แล้วก็ให้ของรางวัลบ้าง เช่น เราจะสะสมดาวสำหรับคนจดการบ้านเรียบร้อย ใครได้ดาว 30 ดวงก่อน จะได้รับรางวัล เป็นต้น” (ครูสาธิต 3)

ตาราง 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว

ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว

สังกัดโรงเรียน	n	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มาก	4.46	0.36	0.08
สาธิต	41	มาก	4.36	0.42	0.10
เอกชน	118	มาก	4.38	0.40	0.09
นานาชาติ	36	มาก	4.43	0.45	0.10
รวม	302	มาก	4.41	0.39	0.09
ผลการวิเคราะห์					
ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	p
Between Group	0.50	3	0.17	1.07	0.36
Within Group	46.40	298	0.16		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่					
Leneve's Test	F = 1.93, df1 = 3, df2 = 298,		p-value = 0.12		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ในส่วนของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดในด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน ดังที่ปรากฏในตาราง 4.7 โดยมีหลักการในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวตามกลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ 1 สนทนาเพื่อสังเกตความสนใจ คือ ครูพยายามเข้าไปทำความรู้จักเด็ก พูดคุยในเรื่องที่เด็กชื่นชอบเพื่อสังเกตพฤติกรรมและแนวความคิดของเด็ก

“ต้องเข้าไปคุยกับเค้า แล้วก็ศึกษาว่าสิ่งที่เค้าชอบคืออะไร อย่างเช่นเด็กชอบเล่น tiktok เด็กชอบตัวละครอย่างเช่นพวกเอลซ่าแบบนี้ ถ้าสมมุติเราคุยในเรื่องที่ชอบกับเค้า ก็จะเหมือนว่าเป็นพวกเดียวกับเค้า” (ครูสพฐ. 1)

“ก็จะสังเกตพูดคุยกับเด็กๆทุกวัน เพื่อที่ครูจะได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดหรืออารมณ์เบื้องต้นว่าเค้าเป็นอย่างไร เมื่ออยู่กับเพื่อเค้าเป็นอย่างไรบ้าง ถ้าเค้ามีปัญหาจะได้ช่วยหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข” (ครูเอกชน 2)

“ก็พยายามเดินคุยในช่วงเช้า พักกลางวัน ไม่ก็ช่วงเย็น คือประมาณ 3-4 วันเราก็พอรู้จักนักเรียนคร่าวๆละว่าแต่ละคนเค้าเป็นยังไง เพราะเหมือนคลุกคลีกับพวกเค้าแทบตลอดทั้งวัน เลยจะเห็นนิสัยและพฤติกรรมอยู่” (ครูสาธิต 1)

“พยายามตีสนิทผ่านการคุยกัน ชวนคุย แล้วก็พยายามจำชื่อเด็กให้ได้ภายในสัปดาห์แรกที่เจอกัน เด็กจะได้รู้สึกว่าเค้าพิเศษแล้วเค้าก็จะเชื่อใจเรา” (ครูนานาชาติ 1)

กลวิธีที่ 2 ทำความรู้จักเรื่องสุขภาพและการเรียนรู้ คือ ครูศึกษาประวัติการแพ้อาหารและโรคประจำตัวของเด็กในช่วงต้นภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการดูแลเด็กแต่ละคน รวมถึงอ่าน

ประวัติการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มี
ข้อบกพร่องทางการเรียนรู้ในห้องเรียนของตนเอง

“ก็จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพเป็นพิเศษ ว่าโรคประจำตัวอะไร แพ้อาหาร
อะไร แบบนี้ค่ะ แต่เราก็ต้องสังเกตด้วย บางทีพ่อแม่ไม่ได้แจ้งมา เราก็ต้องสังเกต
เด็กเองด้วย” (ครูสพฐ. 1)

“ประเด็นที่ต้องรู้จัก รู้จักชื่อ โรคประจำตัว อันนี้สำคัญมากๆ ครูจำเป็นต้องรู้ว่า
เด็กคนไหนแพ้อะไรมีอะไรต้องระวังบ้าง แล้วรองลงมาก็จะเป็นเรื่องความ
เป็นอยู่ของครอบครัวว่าเด็กอยู่กับพ่อแม่หรือกับใคร” (ครูเอกชน 2)

“เรื่องที่ต้องทำความเข้าใจเป็นพิเศษส่วนใหญ่ก็จะเป็นประวัติการเรียนรู้ อย่างบาง
คนสมาธิสั้นนะ ทานยาอยู่นะ บางคนเรื่องสุขภาพต้องระวังอะไรนะ แบบนี้” (ครู
สาธิต 3)

กลวิธีที่ 3 นำผลการประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมไปใช้ คือ ส่วนใหญ่ครูจะทำการ
ประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมควบคู่ไปกับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และใช้
ผลการประเมินเป็นข้อมูลส่งต่อให้ครูผู้สอนในชั้นเรียนที่สูงขึ้น

“ก็จะมีค่ะ จะเป็นพวกทำงานร่วมกันแสดงความคิดเห็นอะไรแบบนี้ มันจะอยู่ใน
หัวข้อยอมรับได้ไหม แต่เราก็จะไม่ได้ประเมินท้ายเทอมทีเดียวก็จะมีแทรกอยู่
ท้ายบทเรียนของทุกบทเรียน โดยที่เราจะให้เด็กประเมินตนเองด้วย เขาก็จะรู้ว่า
เค้ามีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และการอยู่ร่วมกับเพื่อนยังไงบ้าง แล้วพอ
ปลายเทอม ผลทั้งหมดก็จะแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ” (ครูเอกชน 1)

“มันเป็นการประเมินพฤติกรรมในลักษณะอันพึงประสงค์มากกว่า เพราะ
โรงเรียนเรามีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย ซึ่งคุณลักษณะเนี่ยมัน
ก็จะรวมไปโดยปริยายว่าคุณทำงานร่วมกับผู้อื่นได้มั้ย มันก็จะคลุกอยู่ในนั้น คือ
มันต้องสังเกตและทำไปโดยอัตโนมัติอยู่แล้ว ถ้าจะมารอผลประเมินมันได้ปลายปี
มันจะไม่ทัน ก็คือต้องสังเกตประเมินเด็กในห้องด้วย ไม่รอแต่เอกสารประเมิน
คุณลักษณะอย่างเดียว” (ครูสาธิต 2)

ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการเปรียบเทียบระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก					
สังกัดโรงเรียน	n	แปลผล	M	SD.	CV.
ค่าสถิติพื้นฐาน					
สพฐ.	107	มาก	4.44	0.51	0.12
สาธิต	41	มาก	4.44	0.41	0.09
เอกชน	118	มาก	4.37	0.44	0.10
นานาชาติ	36	มากที่สุด	4.54	0.44	0.10
รวม	302	มาก	4.42	0.47	0.11
ผลการวิเคราะห์					
ตัวแปรตาม	SS	df	MS	F	p
Between Group	0.86	3	0.29	1.33	0.27
Within Group	64.55	298	0.22		
ผลการเปรียบเทียบรายคู่			-		
Leneve's Test			F = 2.29, df1 = 3, df2 = 298, p-value = 0.08		

* p-value < .05

หมายเหตุ: ครูสพฐ. หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

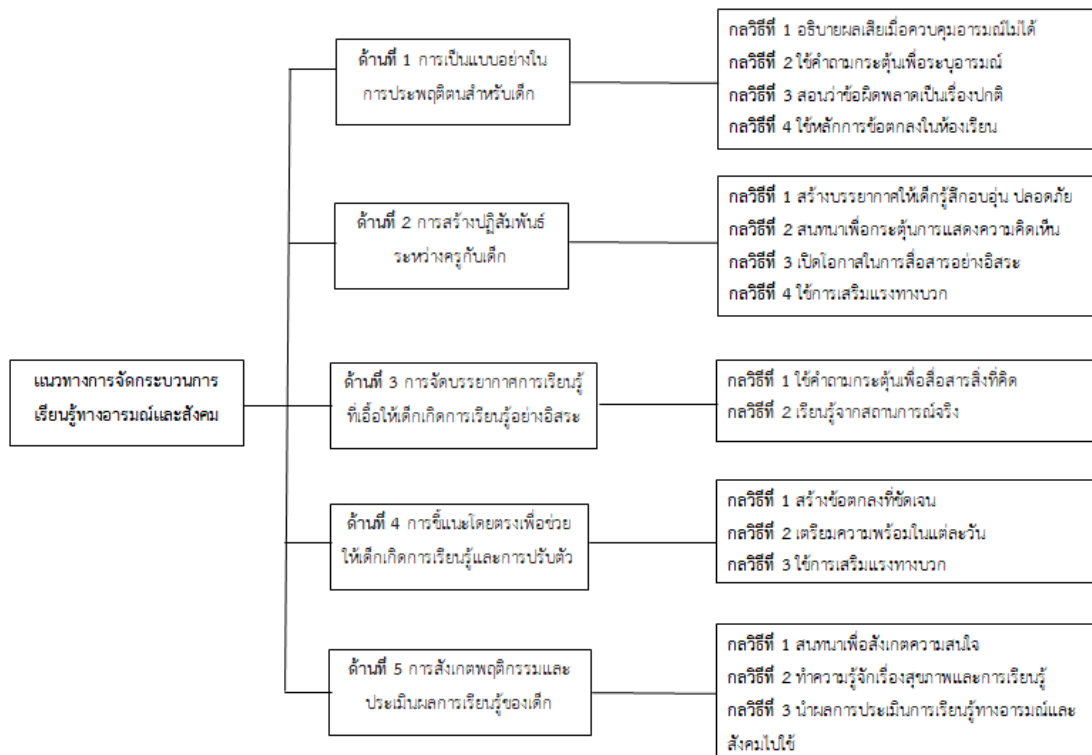
ครูเอกชน หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ครูสาธิต หมายถึง ครูสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ครูนานาชาติ หมายถึง ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ด้วยข้อมูลการเปรียบเทียบระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ตามองค์ประกอบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ครูกับเด็ก การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก สามารถสรุปกลวิธีในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูได้ดังข้อมูลในรูปภาพ 4.1 โมเดลแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาพ 4.1 โมเดลแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก ในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1.) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขต กรุงเทพมหานคร (2.) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่โรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10,000 คนโดยคำนวณจากฐานข้อมูลจำนวนครูของ กระทรวงศึกษาธิการปีพุทธศักราช 2562 ตัวอย่างวิจัย สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลโดยแบบสำรวจ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 302 คน และตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ คือ ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด โรงเรียนเอกชนประเภทโรงเรียนนานาชาติ และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม สังกัดละ 3 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 2 คน รวมตัวอย่างทั้งสิ้น 11 คน

เครื่องมือในการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ แบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้น เรียนประถมศึกษาปีที่ 1 และแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และ สังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขอเก็บข้อมูลร่วมกับ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยังโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จากนั้นเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสำรวจให้ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ผู้วิจัยรวบรวมแบบสำรวจที่ได้รับการตอบจากครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด

เพื่อเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อได้ตัวอย่างแล้วจึงเก็บข้อมูลเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติ และรายละเอียดแนวทางในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม โดยการสัมภาษณ์ครูที่สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดที่มีปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ในระดับดีมาก สังกัดละ 2-3 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยที่ได้จากแบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยทางสถิติ หาความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการจัดกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวนทั้งหมด 302 คน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 118 คน (ร้อยละ 39.07) รองลงมาคือครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด จำนวน 107 คน (ร้อยละ 35.43) และเป็นครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 41 คน (ร้อยละ 13.57) และส่วนครูผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติ น้อยที่สุด จำนวน 36 คน (ร้อยละ 11.92)

ข้อมูลพื้นฐานของครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีข้อมูล ดังนี้ ครูผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 107 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 88.79 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 21-30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.66 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.24 ประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.68 ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 52.34 นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูพบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูประถม ร้อยละ 29.11 ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.74 ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.47 สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 49.53 จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวนน้อยกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีจำนวนครูผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 118 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 86.44 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 51 - 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.90 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.53 ประสบการณ์การสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.76 ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 70.34 นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดดังกล่าวพบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูประถม ร้อยละ 25.94 ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่า ครูมีเป้าหมายในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.70 ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนพบว่าจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 65.25 สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 77.97 จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวน 6 - 15 คน คิดเป็นร้อยละ 47.46

สังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมมีจำนวนครูผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 41 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 82.93 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบสำรวจอยู่ในช่วง 41 - 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.27 จบการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.78 ประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.98 ครูส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 58.54 นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมพบว่า

ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบของครูประถม ร้อยละ 28.06 ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา พบว่า ครูมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ให้เด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.20 ในส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมมีดังนี้ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.05 สำหรับนโยบาย เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีนโยบาย และการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 85.37 จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่จะมีจำนวน 6 – 15 คน คิดเป็นร้อยละ 53.66

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติมีผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์จำนวน 36 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 61.11 ช่วงอายุของครูผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์อยู่ในช่วง 21 - 30 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.11 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 61.11 ประสบการณ์ในการสอนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.11 ครูส่วนใหญ่ เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 83.33 นอกจากนี้ข้อมูลทัศนคติของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภท นานาชาติพบว่า ครูส่วนใหญ่คิดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมเป็นหน้าที่ รับผิดชอบของครูอนุบาล ร้อยละ 24.79 ในส่วนของเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กในช่วงรอย เชื่อมต่อทางการศึกษาพบว่าครูมีเป้าหมายในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ อย่างอิสระ และการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.13 ใน ส่วนของข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภท นานาชาติพบว่า จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนอยู่ในช่วง 16-30 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.67 สำหรับนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ มีนโยบายและการปฏิบัติที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 61.11 จำนวนบุคลากรในสายชั้นส่วนใหญ่ จะมีจำนวน 6 – 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55.56

ในส่วนของเปรียบเทียบระดับของกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม พบว่าโรงเรียนที่มีระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมากที่สุดในด้าน ที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.39 และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.34 ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ได้แก่โรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.58 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 และ 0.32 ตามลำดับ ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ได้แก่โรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.17 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.46 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.36 ด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.54 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

2. เปรียบเทียบสภาพการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อกับชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของครูในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด พบว่า ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนแต่ละสังกัดมีค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังนี้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($M = 4.37$, $SD = 0.33$) โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ($M = 4.30$, $SD = 0.34$) โรงเรียนสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ($M = 4.34$, $SD = 0.31$) และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ ($M = 4.41$, $SD = 0.34$) โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่จำแนกตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็กโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ และโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีระดับการปฏิบัติที่มากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในส่วนของแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวแบ่งเป็น 4 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีที่ 1 อธิบายผลเสียเมื่อไม่ควบคุมอารมณ์ กลวิธีที่ 2 ใช้คำถามกระตุ้นเพื่อระบุงอารมณ์ กลวิธีที่ 3 ข้อผิดพลาดเป็นเรื่องปกติ และกลวิธีที่ 4 ใช้หลักการข้อตกลงในห้องเรียน

ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ไม่แตกต่างกัน โดยแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวแบ่งเป็น 4 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีที่ 1 สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัยกลวิธีที่ 2 สนทนาเพื่อกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น กลวิธีที่ 3 เปิดโอกาสในการสื่อสารอย่างอิสระ และกลวิธีที่ 4 ใช้การเสริมแรงทางบวก

ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ โรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ มีระดับการปฏิบัติที่มากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ในส่วนของแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวแบ่งเป็น 2 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีที่ 1 ใช้คำถามกระตุ้นเพื่อสื่อสารสิ่งที่คิด และกลวิธีที่ 2 เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว โรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ไม่แตกต่างกัน โดยแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวแบ่งเป็น 3 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีที่ 1 สร้างข้อตกลงที่ชัดเจน กลวิธีที่ 2 เตรียมความพร้อมในแต่ละวัน และกลวิธีที่ 3 ใช้การเสริมแรงทางบวก

ด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก โรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ไม่แตกต่างกัน โดยแนวทางการปฏิบัติของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านดังกล่าวแบ่งเป็น 3 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีที่ 1 สนทนาเพื่อสังเกตความสนใจ กลวิธีที่ 2 ทำความรู้จักเรื่องสุขภาพและการเรียนรู้ และกลวิธีที่ 3 นำผลการประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมไปใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ความรู้และความเข้าใจของครูในการดูแลเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1

ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาสามารถปรับตัวและก้าวผ่านช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงปัจจัยหนึ่ง ได้แก่ ครู โดยครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อ และทราบแนวทางในพัฒนาเด็กในช่วงดังกล่าว (เบญจมาศ นุ่มวิวัฒน์, 2562) ซึ่งจากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า เป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ที่ครูส่วนใหญ่เลือกจะเป็นประเด็นเกี่ยวกับการเป็นแบบอย่างของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและเด็ก การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การสนับสนุนให้เด็กมีความมั่นใจทางอารมณ์ และการชี้แนะโดยตรงเพื่อให้เด็กเกิดการปรับตัว เป็นต้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก ด้านที่ 2 การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ด้านที่ 4 การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว และด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก โดยความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ของครู และหลักการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมนี้ แสดงให้เห็นว่าครูที่สอนเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาส่วนใหญ่ในโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติต่อเด็กในช่วงวัยดังกล่าว และมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. การอบรมครูเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

การอบรมครูเป็นวิธีการที่จะทำให้ครูเข้าใจและเกิดความรู้ในเรื่องนั้นๆ ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวจะส่งเสริมให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยงานวิจัยของ ศศิธร (2561) ได้นำเสนอผลการวิจัยพบว่าครูที่ได้รับการอบรมความรู้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในระดับมากซึ่งจากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครูพบว่าครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด ที่อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทำให้สามารถอนุมานได้ว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทาง

การศึกษา ครูจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้ ดังนั้นการจัดอบรมในประเด็นดังกล่าวจึงมีความสำคัญ และสมควรจัดการอบรมให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียนทุกสังกัดอย่างทั่วถึง

3. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

จากผลการสำรวจความคิดเห็นของครู พบว่าครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นหน้าที่ของครูระดับชั้นอนุบาล และครูระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด โดยหลักการปฏิบัติในห้องเรียนนั้น ครูทั้งสองระดับชั้นดังกล่าวเป็นครูในระดับที่รับผิดชอบกับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวเด็กมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารโรงเรียนมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ครูทุกระดับชั้นมีความรู้และสามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ต่อเนื่องกัน รวมถึงผู้ปกครองที่ทราบแนวทางช่วยเหลือนักเรียนในการปรับตัวในช่วงรอยเชื่อมต่อและส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เป็นต้น ก็จะทำให้ครูอนุบาลและครูประถมที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงทำงานได้อย่างราบรื่นมากขึ้น รวมถึงส่งผลให้การพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของเด็กมีความต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยงานวิจัยของ จีระพันธุ์ และพัชรรัตน์ (2561) ได้นำเสนอผลการวิจัยไว้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความพร้อมของครอบครัว และความร่วมมือกับโรงเรียน ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่าการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครองจะส่งเสริมให้เด็กผ่านรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

4. โรงเรียนแต่ละสังกัดมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในระดับมากจนถึงมากที่สุด

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทั้ง 4 สังกัด มีระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในทุกสังกัดมีโรงเรียนให้ความสำคัญและลงมือจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้เด็ก ดังนั้นโรงเรียนในแต่ละสังกัดควรมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เนื่องจากแลกเปลี่ยนความรู้ถือเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแพร่หลาย

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2550) รวมถึงหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับลักษณะของโรงเรียนในสังกัดของตนเอง เพื่อเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนที่ยังไม่ได้มีการจัดการับทุนการดังกล่าวได้ทราบถึงแนวทางในการนำการปฏิบัติมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมมากขึ้น

5. ความแตกต่างกันของระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในด้านที่ 1 การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่าระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านที่ 1 ของโรงเรียนทั้ง 4 สังกัดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ และโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งอาจมีเหตุผลมาจาก 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ เป็นโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติจำเป็นต้องใช้ทักษะทางอารมณ์และสังคมในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดังนั้นโรงเรียนในสังกัดดังกล่าวอาจมีการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ชัดเจนมากกว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2. จากการตอบแบบสำรวจพบว่าครูในโรงเรียนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งอาจทำให้ครูในสังกัดดังกล่าวมีข้อมูล และแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมากกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

6. ระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในด้านที่ 3 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่าระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมในด้านที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ มีความแตกต่างกับระดับการปฏิบัติของโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ

ปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดดังกล่าวมีการให้ความสำคัญกับบรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องเรียนอย่างมาก มีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ และเสนอความคิดของตนเองอย่างเป็นอิสระ และไม่ถูกจำกัดความคิด (International School Association of Thailand, 2020) สังเกตได้จากแนวทางการใช้คำพูดเชิงบวกเพื่สร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน และการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถทดลองเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายอย่างเป็นอิสระ เป็นต้น

7. ระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยพบว่าระดับการปฏิบัติในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ในด้านที่ 5 การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนประเภทนานาชาติอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่โรงเรียนในสังกัดอื่นๆ มีระดับการปฏิบัติในระดับมาก แต่ในทางกลับกันเมื่อสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพบว่า โรงเรียนหนึ่ง ในสังกัดนี้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กที่ชัดเจนมากกว่าโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ โดยครูประเมินผลการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมโดยตรงหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกคาบเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนในแต่ละสังกัดอาจมีโรงเรียนที่มีหลักการปฏิบัติที่ชัดเจนมากกว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ในสังกัดเดียวกัน ซึ่งถ้าหากศึกษาแนวทางของโรงเรียนดังกล่าวอย่างลึกซึ้งมากขึ้น อาจทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการประเมินการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมโดยตรง แต่จะประเมินผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ดังนั้นแต่ละโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้นักเรียนของตนเองต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่าครูส่วนใหญ่ มีความพยายามส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย ถึงแม้ว่าบางโรงเรียนจะไม่ได้มีนโยบายในการส่งเสริม

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ดังนั้นภาครัฐควรสนับสนุนครู โดยการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เพื่อค้นหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด และสรุปเป็นหลักการเพื่อให้ทุกโรงเรียนมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมให้นักเรียนของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษามากขึ้น ในมิติที่หลากหลาย เช่น มิติการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์ระดับประเทศ ระดับสถานศึกษา ระดับห้องเรียน และระดับครอบครัว เป็นต้น
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างหลักการปฏิบัติในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม เพื่อเป็นหลักปฏิบัติสำหรับโรงเรียนทุกสังกัดในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษา ควรเป็นหน้าที่ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกระดับชั้น และผู้ปกครอง เป็นต้น ดังนั้นถ้าหากโรงเรียนมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมที่ชัดเจน ก็จะช่วยให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องสามารถสนับสนุนเด็กในการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. จากผลการวิจัยพบว่าการอบรมครูเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติของครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมดังนั้นครูทุกคนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

บรรณานุกรม

- Belfield, C., Bowden, A. B., Klapp, A., Levin, H., Shand, R., & Zander, S. (2015). The economic value of social and emotional learning. *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 6(3), 508-544.
- Bridgeland, J., Bruce, M., & Hariharan, A. (2013). The Missing Piece: A National Teacher Survey on How Social and Emotional Learning Can Empower Children and Transform Schools. A Report for CASEL. *Civic Enterprises*.
- Cefai, C., Bartolo, P. A., Cavioni, V., & Downes, P. (2018). Strengthening social and emotional education as a core curricular area across the EU: A review of the international evidence.
- Collaborative for Academic Social and Emotional Learning. (n.d.). Core SEL Competencies. Retrieved <https://casel.org/core-competencies/>
- Directorate for Education and Skills OECD. (n.d.). OECD Future of Education and Skills 2030. Retrieved https://www.oecd.org/education/2030-project/contact/OECD_Learning_Compass_2030ncept_Note_Series.pdf
- Dunlop, A. W., & Fabian, H. (2007). *Informing transitions in the early years*. . Berkshire, United Kingdom: McGraw-Hill.
- Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child development*, 82(1), 405-432.
- Dyson, B., Howley, D., & Shen, Y. (2019). Teachers' perspectives of social and emotional learning in Aotearoa New Zealand primary schools. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*.
- Evangelou, M., Taggart, B., Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P. & Siraj-Blatchford, I. (2008). *What make a successful transition from primary to secondary school?*. Nottingham, United Kingdom: Department of Children Schools and Families.
- Frydenberg, E., Martin, A. J., & Collie, R. J. (2017). Social and emotional learning in Australia and the Asia-Pacific. *Social and emotional learning in the Australasian*

context. Melbourne, Australia: Springer Social Sciences.

- Giallo, R., Treyvaud, K., Matthews, J., & Kienhuis, M. (2010). Making the Transition to Primary School: An Evaluation of a Transition Program for Parents. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology, 10*, 1-17.
- Gordon, A. M., & Browne, K. W. (2009). *Beginnings and Beyond: Foundations in Early Childhood Education* (9th ed.). California, United State of America: Wadsworth.
- Hirst, M., Jervis, N., Visagie, K., Sojo, V., & Cavanagh, S. (2011). Transition to primary school: A review of the literature.
- Hughes, C. (2015). The transition to school. *Psychologist, 28*(9), 714-717.
- International School Association of Thailand. (2014). International School Curriculum. Retrieved <https://www.isat.or.th/th/about-isat>
- Jarvela, S. (2010). *Social and Emotional Aspects of Learning*. Oxford, United Kingdom: Elsevier.
- Low, S., Cook, C. R., Smolkowski, K., & Buntain-Ricklefs, J. (2015). Promoting social-emotional competence: An evaluation of the elementary version of Second Step®. *Journal of school psychology, 53*(6), 463-477.
- Mahoney, J. L., Durlak, J. A., & Weissberg, R. P. (2018). An update on social and emotional learning outcome research. *Phi Delta Kappan, 100*(4), 18-23.
- Ministry of Education Singapore. (2019, March 27). Social and Emotional Learning. Retrieved <https://www.moe.gov.sg/education/programmes/social-and-emotional-learning>
- National Association for Special Education Needs. (2014). *Transition: A quick guide to supporting the needs of their pupils and their families when moving between educational settings*. London, United Kingdom: Nasen House.
- National Institute of Education Singapore. (2018). *Supporting children in their transition to primary1: A guide for teachers and parents in Singapore*. Nanyang Walk, Singapore: Photoplates Pte Ltd.
- Robert Wood Johnson Foundation. (2017, April 1). Social Emotional Learning in Elementary School. Retrieved <https://www.rwjf.org/en/library/research/2017/04/social-emotional-learning-in-elementary-school.html>

- Schonert-Reichl, K. A., & Hymel, S. (2007). Educating the heart as well as the mind social and emotional learning for school and life success. *Education Canada*, 47(2), 20-25.
- Sherley, A. (2016, May 8). การอธิบายอนาคตทางการศึกษาผ่าน 5 แผนภูมิ. Retrieved http://special.obec.go.th/bselc/wp-content/uploads/2015/11/edu_future.pdf
- Symonds, J. (2015). *Understanding school transition: What happens to children and how to help them*: Routledge.
- Taylor, R. D., Oberle, E., Durlak, J. A., & Weissberg, R. P. (2017). Promoting positive youth development through school-based social and emotional learning interventions: A meta-analysis of follow-up effects. *Child development*, 88(4), 1156-1171.
- The American Enterprise Institute for Public Policy Research. (n.d.). Opportunity, Responsibility and Security: A consensus plan for reducing poverty and restoring the American dream. Retrieved <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/Full-Report.pdf>
- Woodhead, M., & Moss, P. (2007). *Early childhood and primary education: Transitions in the lives of young children*: Open University.

ภาษาไทย

- กนิษฐ์ ศรีเคลือบ. (2561). วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา 1. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ, & . (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และกมลทิพย์ นิ่มศราวุธ. (กันยายน 2561). รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากอนุบาลศึกษาถึงประถมศึกษา. Retrieved <http://www.pecerathailand.org/2018/09/1783.html>
- เบญจมาศ นุ่มวัฒน์. (8 มกราคม 2562). รอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาปีที่ 1. Retrieved

<http://kri2.esdc.go.th/bthkhwam/rxycheuxmtxrahwangkarsuksaradabpthmwaykabradabprathmsuksapithi1>

ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา: ก้าวย่างที่สำคัญของเด็กประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์, 42(3), 143-159.

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. (n.d.). นโยบายโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม. Retrieved

<https://satite.chula.ac.th/%e0%b8%99%e0%b9%82%e0%b8%a2%e0%b8%9a%e0%b8%b2%e0%b8%a2/>

ศศิธร ศรีพรหม. (n.d.). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจากโครงการพัฒนาครูรูปแบบครบวงจร. Retrieved http://pl728_3_1_1-2018-10-16_174432-1.doc

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2563. Retrieved <https://www.obec.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2550). คู่มือการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้. Retrieved

<https://www.mculture.go.th/admindevelop/files/329/doc2-1.pdf>

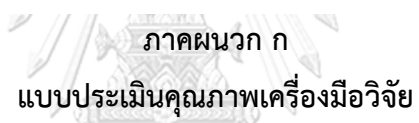
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (11 มกราคม 2551). พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน. Retrieved

https://library2.parliament.go.th/giventake/content_law/law110151-29.pdf

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (n.d.). ประเภทของโรงเรียนเอกชน. Retrieved

<https://sites.google.com/site/prachasampan56/prapheth-khxng-rongreiyn-xekchn>

แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย

คำชี้แจง

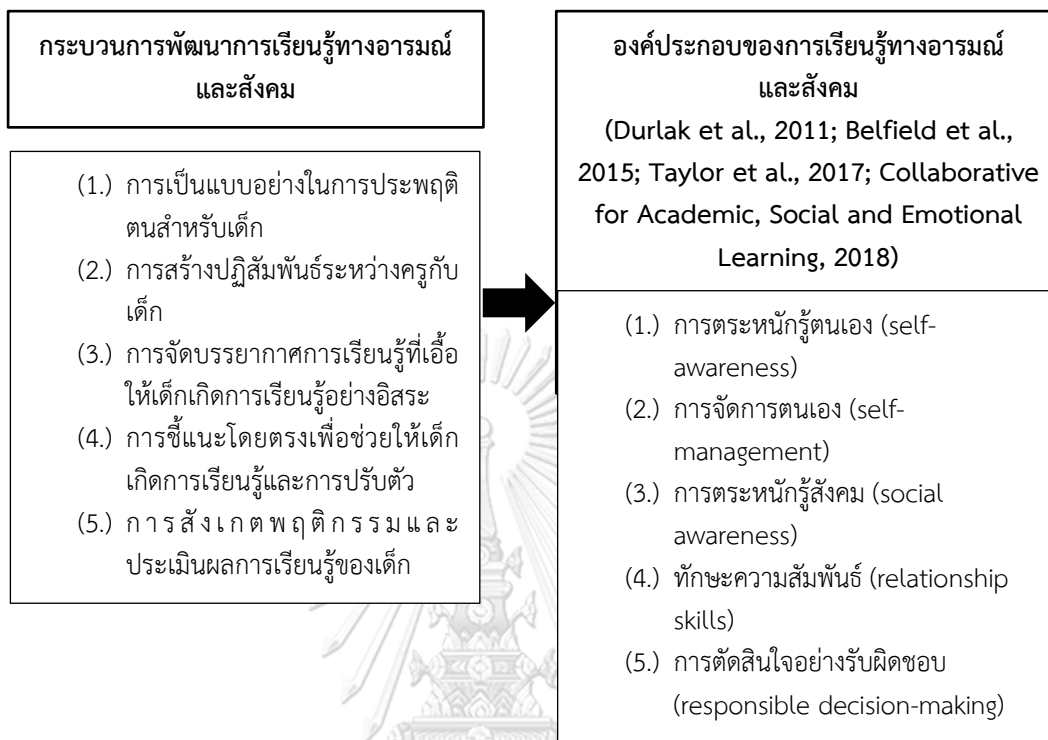
1. แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย เรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้
 - (1.) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประเภทนานาชาติ
 - (2.) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อจากชั้นเรียนอนุบาลสู่ชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน 4 สังกัด ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบประเมินฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้
 - ส่วนที่ 1** ข้อคำถามในแบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์สำหรับเด็กประถมศึกษา
 - ส่วนที่ 2** ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์สำหรับเด็กประถมศึกษา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การเรียนรู้ของเด็กที่ก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญทางอารมณ์และสังคม โดยสมรรถนะดังกล่าวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ตนเอง (self-awareness) (2) การจัดการตนเอง (self-management) (3) การตระหนักรู้สังคม (social-awareness) (4) ทักษะความสัมพันธ์ (relationship skills) และ (5) การตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ (responsible decision-making)

กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การปฏิบัติที่เกิดขึ้นโดยครู และมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม ซึ่งสามารถแบ่งการปฏิบัติดังกล่าวออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) **การเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก** หมายถึง การที่ครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง (2) **การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก** หมายถึง ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็ก ด้วยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา สื่อสารข้อดีและข้อควรปรับปรุงของกันและกันได้ รวมถึงให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นด้วยเหตุผลระหว่างกันและกัน (3) **การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ** หมายถึง ครูควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระบนพื้นฐานของการมีเหตุและผล รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองลงมือปฏิบัติในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำ (4) **การชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว** หมายถึง การที่ครูอธิบายและให้ข้อมูลแก่เด็กเกี่ยวกับกฎระเบียบ กติกา และข้อตกลงของโรงเรียนหรือห้องเรียน และกิจวัตรที่เด็กต้องปฏิบัติในแต่ละวัน รวมถึงให้แนวทางหรือตัวเลือกในการทำงานและการปฏิบัติตน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เหมาะสมอย่างมีวิจารณญาณ และ (5) **การสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก** หมายถึง การที่ครูเรียนรู้และทำความรู้จักลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อยของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้เข้าใจความคิดและความรู้สึกของเด็กแต่ละคน รวมถึงเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาเด็กแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม

**ส่วนที่ 1 ข้อคำถามในแบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคม
สำหรับเด็กประถมศึกษา**

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ตรงกับช่องความคิดเห็นที่มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

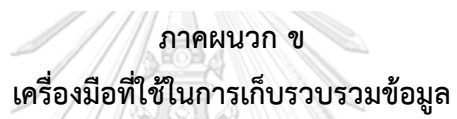
+1	หมายถึง	ข้อคำถามที่จะนำมาใช้มีความสอดคล้อง
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจข้อคำถามที่จะนำมาใช้
-1	หมายถึง	ข้อคำถามที่จะนำมาใช้ไม่มีความสอดคล้อง

ข้อ	รายการข้อคำถาม	คะแนนความเหมาะสมของเนื้อหา			คะแนนเฉลี่ย
		ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	
-	ด้านที่ 1 : ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก				
1.	ฉันพูดอธิบายด้วยเหตุผลโดยใช้น้ำเสียงปกติเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม	1	1	0	0.66
2.	ฉันใช้น้ำเสียงปกติในการพูดกับนักเรียน ถึงแม้ว่าฉันจะรู้สึกโกรธ	1	1	0	0.66
3.	เมื่อฉันรู้สึกโกรธ ฉันใช้วิธีการพูดอธิบายความรู้สึกมากกว่าการแสดงออกถึงอารมณ์โกรธ	1	1	0	0.66
4.	ฉันปฏิบัติในสิ่งที่ดีแก่นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	0	1	1	0.66
5.	ฉันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น	1	1	0	0.66
6.	ฉันกล่าวชื่นชมเมื่อนักเรียนปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อครูและเพื่อน	0	1	1	0.66
7.	ฉันพูดขอโทษนักเรียน เมื่อฉันทำผิดพลาด	1	1	1	1
8.	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองต่อหน้านักเรียนได้	0	1	1	0.66
9.	ฉันใช้ข้อผิดพลาดของตนเองเป็นกรณีตัวอย่างในการสอนให้นักเรียนยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง	0	1	1	0.66
10.	ฉันแสดงออกให้นักเรียนเห็นว่าการทำผิดพลาดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	0	1	1	0.66
11.	ฉันนำเสนอแนวคิดให้นักเรียนว่าความผิดพลาดเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้	1	1	0	0.66
12.	ฉันแสดงท่าที่ไม่พอใจเมื่อนักเรียนทำผิดพลาด	1	1	0	0.66
-	ด้านที่ 2 : ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ				

ข้อ	รายการข้อคำถาม	คะแนนความเหมาะสมของเนื้อหา			คะแนนเฉลี่ย
		ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	
	เด็ก				
13.	ฉันกล่าวชื่นชมโดยตรงไปตรงมาเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ดี	0	1	1	0.66
14.	นักเรียนและฉันสามารถแสดงความคิดเห็น และ ตักเตือนซึ่งกันและกันได้ด้วยเหตุผล	0	1	0	0.33
15.	ฉันเขียนความคิดเห็นต่อผลงานของนักเรียน	0	1	-1	0
16.	ฉันพูดคุยและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนมี เรื่องไม่สบายใจ	1	1	1	1
17.	ฉันถามอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนในแต่ละวัน	1	1	1	1
18.	ฉันทักทายและพูดคุยกับนักเรียนทุกวัน	1	1	1	1
19.	ฉันใช้การเสริมแรงหรือให้คำชมเมื่อนักเรียนปฏิบัติตาม ข้อตกลงในชั้นเรียน	0	1	1	0.66
20.	ฉันให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้อธิบายเหตุผล แม้ว่า จะเป็นนักเรียนที่ทำผิดก็ตาม	1	0	1	0.66
21.	ฉันรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยใจที่เป็นกลาง	1	1	1	1
-	ด้านที่ 3 : ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ				
22.	ฉันจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนับสนุนนักเรียนในความ กล้าแสดงออกมากกว่าการตอบคำถามได้ถูกต้อง	1	0	1	0.66
23.	ฉันจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ตอบ คำถามและแสดงความคิดเห็น	1	1	1	1
24.	ฉันแสดงท่าที่ไม่พอใจเมื่อนักเรียนตอบคำถามผิด ประเด็น	1	1	0	0.66
25.	ฉันไม่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ซ้ำซากในการจัดการ เรียนรู้	0	1	1	0.66
26.	ฉันใช้กิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีสอนที่หลากหลาย มากกว่า 5 วิธี ใน 1 ภาคเรียน	0	1	1	0.66
27.	ฉันแบ่งปันวิธีการสอนกับเพื่อนครู เพื่อแลกเปลี่ยน แนวคิดและวิธีการสอน	1	1	0	0.66
28.	ฉันรับฟังเมื่อนักเรียนเสนอกิจกรรมที่สนใจหรืออยาก ทำ	1	1	1	1
29.	ฉันใช้เวลาว่างในการตกแต่งห้องเรียนเพื่อสร้าง	0	1	1	0.66

ข้อ	รายการข้อคำถาม	คะแนนความเหมาะสมของเนื้อหา			คะแนนเฉลี่ย
		ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	
	บรรยากาศการเรียนรู้				
30.	ฉันศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ และนำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียน	0	1	1	0.66
-	ด้านที่ 4 : ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว				
31.	ฉันอธิบายเกี่ยวกับข้อตกลงของโรงเรียนให้นักเรียน ฟังตั้งแต่ช่วงต้นภาคเรียน	1	1	1	1
32.	ฉันและนักเรียนทำข้อตกลงในชั้นเรียนร่วมกันร่วมกัน ตั้งแต่ต้นภาคเรียน	1	1	1	1
33.	ฉันอธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติตาม กฎระเบียบที่ตกลงกันตั้งแต่ต้นภาคเรียน	1	1	1	1
34.	ฉันบอกสิ่งที่นักเรียนต้องทำแต่ละวันในช่วงกิจกรรม โฮมรูม	1	1	1	1
35.	เมื่อโรงเรียนมีงานหรือกิจกรรมพิเศษ ฉันบอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้า	1	1	0	0.66
36.	ฉันอธิบายวิธีการดูตารางสอนให้นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนสามารถดูตารางสอนได้ด้วยตนเอง	1	1	1	1
37.	ในห้องเรียนของฉันมีตารางสอนที่นักเรียนสามารถ มองเห็นได้ชัดเจนอยู่เสมอ	0	1	1	0.66
38.	ฉันแสดงขั้นตอนการปฏิบัติตนในแต่ละวันให้นักเรียน สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนอยู่เสมอตัวอย่างเช่น เก็บ กระเป๋า ส่งสมุดการบ้าน เป็นต้น	0	1	1	0.66
39.	ฉันจัดเตรียมอุปกรณ์ในการแสดงข้อมูลไว้ในห้องเรียน ตัวอย่างเช่น นาฬิกา ตารางเวรประจำวัน เป็นต้น	0	1	0	0.33
40.	เมื่อนักเรียนแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ฉันสามารถ จัดการปัญหาได้ด้วยการทำโทษ	1	0	1	0.66
41.	ฉันยกตัวอย่างการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ให้นักเรียนเห็นภาพที่ชัดเจน	1	1	1	1
42.	ฉันอธิบายคำสั่งในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน และเป็นขั้นตอนแก่นักเรียน	0	1	1	0.66
43.	ฉันอธิบายคำสั่งที่กระชับเข้าใจง่าย ให้นักเรียนก่อน ทำกิจกรรมในห้องเรียน	0	1	1	0.66

ข้อ	รายการข้อความ	คะแนนความเหมาะสมของเนื้อหา			คะแนนเฉลี่ย
		ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	
44.	ฉันบอกระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นต่อนักเรียนทราบ	0	1	1	0.66
45.	ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจเลือกการกระทำได้ด้วยตนเอง โดยฉันจะอธิบายข้อดี และข้อเสียของการกระทำนั้นๆ ก่อน	1	1	1	1
46.	ฉันยกตัวอย่างสถานการณ์ที่จะเกิดหลังจากนักเรียนแสดงพฤติกรรม ทั้งที่ดีและไม่ดี	1	1	1	1
47.	ฉันอธิบายข้อดีข้อเสียของแต่ละพฤติกรรมด้วยหลักเหตุผลที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้	1	1	1	1
-	ด้านที่ 5 : ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผล การเรียนรู้ของเด็ก				
48.	ฉันทำบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อทำความเข้าใจนักเรียน	1	1	1	1
49.	ฉันบอกลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียนได้	1	1	1	1
50.	ฉันสังเกตพฤติกรรมการเล่น และทำกิจกรรมของนักเรียนในช่วงพัก	0	1	1	0.66
51.	ฉันบอกจุดเด่นหรือความสามารถของนักเรียนแต่ละคนได้	1	1	1	1
52.	ฉันกล่าวชื่นชมนักเรียนที่มีความโดดเด่นในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านวิชาการ	0	1	1	0.66
53.	ฉันให้คุณค่าในความดีของนักเรียนมากกว่าความเก่ง	0	1	1	0.66
54.	ฉันรับฟังความคิดและเหตุผลของนักเรียน	0	1	1	0.66
55.	ฉันทำความเข้าใจความรู้สึกของนักเรียนโดยคิดว่าถ้าหากฉันอยู่ในสถานการณ์เดียวกับนักเรียนฉันจะทำอย่างไร และรู้สึกอย่างไร	0	1	1	0.66
56.	ฉันจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ และใช้แนวทางการสอนต่อนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน	0	1	1	0.66

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสำรวจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็กประถมศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่าตรงกับตนเองในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ เพียง 1 ช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง	4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง
3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง	2 หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้ง
1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย	

รายการ		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านที่ 1 : ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก						
1.	ฉันพูดอธิบายด้วยเหตุผลโดยใช้น้ำเสียงปกติเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม					
2.	ฉันใช้น้ำเสียงปกติในการพูดกับนักเรียน ถึงแม้ว่าฉันจะรู้สึกโกรธ					
3.	เมื่อฉันรู้สึกโกรธ ฉันใช้วิธีการพูดอธิบายความรู้สึกมากกว่าการแสดงออกถึงอารมณ์โกรธ					
4.	ฉันปฏิบัติในสิ่งที่ดีแก่นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน					
5.	ฉันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อผู้อื่น					
6.	ฉันกล่าวชื่นชมเมื่อนักเรียนปฏิบัติสิ่งที่ดีต่อครูและเพื่อน					
7.	ฉันพูดขอโทษนักเรียน เมื่อฉันทำผิดพลาด					
8.	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองต่อนักเรียนได้					
9.	ฉันใช้ข้อผิดพลาดของตนเองเป็นกรณีตัวอย่างในการสอนให้นักเรียนยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง					
10.	ฉันแสดงออกให้นักเรียนเห็นว่าการทำผิดพลาดเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง					
11.	ฉันนำเสนอแนวคิดให้นักเรียนว่าความผิดพลาดเป็นเรื่องปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้					
12.	ฉันแสดงท่าทีไม่พอใจเมื่อนักเรียนทำผิดพลาด					
ด้านที่ 2 : ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก						
13.	ฉันกล่าวชื่นชมอย่างตรงไปตรงมาเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ดี					
14.	นักเรียนและฉันสามารถแสดงความคิดเห็น และตักเตือนซึ่งกันและกันได้ด้วยเหตุผล					

รายการ		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
15.	ฉันเขียนความคิดเห็นต่อผลงานของนักเรียน					
16.	ฉันพูดคุยและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนมีเรื่องไม่สบายใจ					
17.	ฉันถามอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนในแต่ละวัน					
18.	ฉันทักทายและพูดคุยกับนักเรียนทุกวัน					
19.	ฉันใช้การเสริมแรงหรือให้คำชมเมื่อนักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงในชั้นเรียน					
20.	ฉันให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้อธิบายเหตุผล แม้ว่าจะเป็นนักเรียนที่ทำผิดก็ตาม					
21.	ฉันรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วยใจที่เป็นกลาง					
ด้านที่ 3 : ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ						
22.	ฉันกล่าวชื่นชมนักเรียนในความกล้าแสดงออกมากกว่าการตอบคำถามได้ถูกต้อง					
23.	ฉันจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น					
24.	ฉันแสดงท่าที่ไม่พอใจเมื่อนักเรียนตอบคำถามผิดประเด็น					
25.	ฉันไม่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ซ้ำซากในการจัดการเรียนรู้					
26.	ฉันใช้กิจกรรมการเรียนรู้หรือวิธีสอนที่หลากหลายมากกว่า 5 วิธี ใน 1 ภาคเรียน					
27.	ฉันแบ่งปันวิธีการสอนกับเพื่อนครู เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการสอน					
28.	ฉันรับฟังเมื่อนักเรียนเสนอกิจกรรมที่สนใจหรืออยากทำ					
29.	ฉันใช้เวลาว่างในการตกแต่งห้องเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้					
30.	ฉันศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ และนำมาประยุกต์ใช้กับนักเรียน					
ด้านที่ 4 : ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว						
31.	ฉันอธิบายเกี่ยวกับข้อตกลงของโรงเรียนให้นักเรียนฟังตั้งแต่ช่วงต้นภาคเรียน					
32.	ฉันและนักเรียนทำข้อตกลงในชั้นเรียนร่วมกันร่วมกันตั้งแต่ต้นภาคเรียน					
33.	ฉันอธิบายถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ตกลงกันตั้งแต่ต้นภาคเรียน					
34.	ฉันบอกสิ่งที่นักเรียนต้องทำแต่ละวันในช่วงกิจกรรมโฮมรูม					
35.	เมื่อโรงเรียนมีงานหรือกิจกรรมพิเศษ ฉันบอกให้นักเรียนทราบล่วงหน้า					
36.	ฉันอธิบายวิธีการดูตารางสอนให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถดูตารางสอนได้ด้วยตนเอง					
37.	ในห้องเรียนของฉันมีตารางสอนที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนอยู่เสมอ					

รายการ		ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
38.	ฉันแสดงขั้นตอนการปฏิบัติตนในแต่ละวันให้นักเรียนสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนอยู่เสมอตัวอย่างเช่น เก็บกระเป๋า ส่งสมุดกลับบ้าน เป็นต้น					
39.	ฉันจัดเตรียมอุปกรณ์ในการแสดงข้อมูลไว้ในห้องเรียนตัวอย่างเช่น นาฬิกา ตารางเวรประจำวัน เป็นต้น					
40.	เมื่อนักเรียนแสดงอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม ฉันสามารถจัดการปัญหาได้ด้วยการทำโทษ					
41.	ฉันยกตัวอย่างการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนเห็นภาพที่ชัดเจน					
42.	ฉันอธิบายคำสั่งในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอนแก่นักเรียน					
43.	ฉันอธิบายคำสั่งที่กระชับเข้าใจง่าย ให้นักเรียนก่อนทำกิจกรรมในห้องเรียน					
44.	ฉันบอกระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นต่อนให้นักเรียนทราบ					
45.	ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจเลือกการกระทำได้ด้วยตนเอง โดยฉันจะอธิบายข้อดี และข้อเสียของการกระทำนั้นๆ ก่อน					
46.	ฉันยกตัวอย่างสถานการณ์ที่จะเกิดหลังจากนักเรียนแสดงพฤติกรรม ทั้งที่ดีและไม่ดี					
47.	ฉันอธิบายข้อดีข้อเสียของแต่ละพฤติกรรมด้วยหลักเหตุผลที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้					
ด้านที่ 5 : ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก						
48.	ฉันทำบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อทำความรู้จักนักเรียน					
49.	ฉันบอกลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนในห้องเรียนได้					
50.	ฉันสังเกตพฤติกรรมการเล่น และทำกิจกรรมของนักเรียนในช่วงพัก					
51.	ฉันบอกจุดเด่นหรือความสามารถของนักเรียนแต่ละคนได้					
52.	ฉันกล่าวชื่นชมนักเรียนที่มีความโดดเด่นในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านวิชาการ					
53.	ฉันให้คุณค่าในความคิดของนักเรียนมากกว่าความเก่ง					
54.	ฉันรับฟังความคิดและเหตุผลของนักเรียน					
55.	ฉันทำความเข้าใจความรู้สึกของนักเรียนโดยคิดว่าถ้าหากฉันอยู่ในสถานการณ์เดียวกับนักเรียนฉันจะอย่างไร และรู้สึกอย่างไร					
56.	ฉันจัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ และใช้แนวทางการสอนต่อนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน					

แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมสำหรับเด็ก
ประถมศึกษา

รายการคำถามสัมภาษณ์	
ด้านที่ 1 : ด้านการเป็นแบบอย่างในการประพฤติตนสำหรับเด็ก	
1.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมด้วยวิธีใดบ้าง
2.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้นักเรียนสามารถยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองหรือไม่อย่างไรบ้าง
3.	ท่านแสดงออกอย่างไรเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในชั้นเรียน เหตุใดจึงปฏิบัติเช่นนั้น
ด้านที่ 2 : ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก	
4.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติเรื่องการสื่อสาร และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอย่างไรบ้าง โปรดยกตัวอย่างสถานการณ์
5.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติเรื่องการสนับสนุนให้เด็กสื่อสารความคิด ความรู้สึกอย่างไรบ้าง
ด้านที่ 3 : ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ	
6.	ท่านคิดเห็นอย่างไรในการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น หากท่านเห็นด้วยท่านมีหลักการปฏิบัติในการให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นอย่างไรบ้าง
7.	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใดจึงปฏิบัติเช่นนั้น
ด้านที่ 4 : ด้านการชี้แนะโดยตรงเพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการปรับตัว	
8.	ท่านมีการสร้างข้อตกลงในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไร
9.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติเรื่องการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการเรียนรู้ในแต่ละวันอย่างไรบ้าง
10.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติเรื่องการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมอย่างไร
11.	ในการทำกิจกรรมในห้องเรียน ท่านให้แนวทางหรือคำแนะนำในการทำงานแก่นักเรียนของท่านอย่างไร
12.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนเหมาะสมตามกติกาของห้องเรียนอย่างไรบ้าง
ด้านที่ 5 : ด้านการสังเกตพฤติกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก	
13.	ท่านมีหลักการในการปฏิบัติในการทำความรู้จักนักเรียนในชั้นเรียนของท่านอย่างไร ประเด็นที่ท่านต้องทำความรู้จักนักเรียนมีเรื่องใดบ้าง
14.	ท่านมีการประเมินผลการเรียนรู้ทางอารมณ์และสังคมของนักเรียนในชั้นเรียนอย่างไร มีการนำผลการประเมินมาใช้หรือไม่ อย่างไร

